

SHRnutí HLAVNÍCH ZÁVĚRŮ ANALÝZY PREZIDENTSKÝCH VOLEB VE VYSÍLÁNÍ PROGRAMU PRIMA

Volba prezidenta České republiky proběhla v lednu 2018. O post prezidenta se ucházelo celkem devět kandidátů (Miloš Zeman, Jiří Drahoš, Michal Horáček, Pavel Fischer, Marek Hilšer, Mirek Topolánek, Petr Hannig, Jiří Hynek a Vratislav Kulháněk). Z prvního kola voleb, které se uskutečnilo 12. a 13. ledna, postoupili do druhého kola Miloš Zeman a Jiří Drahoš. Ve druhém kole, které se konalo 26. a 27. ledna 2018, pak zvítězil Miloš Zeman.

Objektivitu a vyváženost vysílání před prezidentskými volbami si Rada zvolila jako jednu ze svých priorit pro rok 2018. Tato priorita je konkrétně formulována takto: „V roce 2018 se v České republice uskuteční přímá volba prezidenta a rovněž proběhnou volby do třetiny Senátu PČR a do zastupitelstev obcí. Jako tradičně lze očekávat vysoký zájem médií o předvolební dění, v případě prezidentské volby je možné předpokládat mimořádnou pozornost médií. Řada televizních a rozhlasových programů do svého vysílání zařadí i speciální předvolební debaty kandidátů či jiné pořady s předvolební dramaturgií. Všechny tyto pořady budou předmětem kvantitativně-kvalitativních mediálních analýz, stejně jako standardní zpravodajské a publicistické pořady vysílané v období čtyř týdnů před volbami. Analýzy budou hodnotit, zda se provozovatelé nedopustili porušení zásad objektivitu a vyváženosti a zda vysílání nekalým způsobem nevstoupilo do volební soutěže.“

V duchu této formulace byla Radou na 5. zasedání v roce 2017 schválena metodika monitoringu vysílání před prezidentskou volbou. Vzhledem k rozsáhlému množství analytického materiálu rozhodla Rada, že monitoring k prezidentským volbám celoplošně vysílaných programů bude kompletně zpracován externím pracovištěm. Prostřednictvím vyhlášení zakázky malého rozsahu byla k realizaci monitoringu následně vybrána výzkumná agentura *FOCUS – Centrum pro sociální a marketingovou analýzu, spol. s r.o.* (dále jen „Focus“).

Předmětem zadání pro agenturu Focus bylo vypracovat kvantitativně-kvalitativní analýzy vybraných pořadů vysílaných v předvolebním období na programech **České televize, NOVA, Prima, Televize Barrandov, Českého rozhlasu, Rádía Impuls a Frekvence 1**. Hlavním cílem analýz bylo odpovědět na otázku, **zda předvolební vysílání vybraného provozovatele jako celek, i v rámci jednotlivých pořadů, dodržovalo zásady objektivního a vyváženého informování.**

Na tomto místě shrňme hlavní zjištění analýzy agentury Focus týkající se předvolebního vysílání pořadů programu **Prima**. Monitoringu byly podrobeny jak běžně vysílané zpravodajské, diskusní a publicistické pořady, tak pořady s předvolební či povolební dramaturgií. Konkrétně se jednalo o tyto pořady:

1) Pořady zpravodajské, diskusní a publicistické

- **Zprávy FTV Prima** (relevantní zpravodajské příspěvky v rámci vysílání v období 15. 12. 2017 – 26. 1. 2018)
- **Partie** (vysílání 7. 1., 14. 1. a 21. 1. 2018)
- **Očima Josefa Klímy** (vysílání 7. 1., 14. 1. a 21. 1. 2018)

2) Pořady s předvolební dramaturgií, případně reflektující výsledky prvního kola voleb:

- **Česko hledá prezidenta** (vysílání 23. 1. 2018)

Výsledky analýzy hlavní zpravodajské relace **Zprávy FTV Prima** konstatovaly, že pozornost prezidentským volbám a kandidujícím osobnostem byla v relaci věnována před oběma koly voleb. Zatímco ale před prvním kolem voleb v relevantních příspěvcích převládala mimovolební agenda v podobě zpravodajského pokrývání výkonu funkce prezidenta Miloše Zemana, před druhým kolem již převládala agenda prezidentských voleb. Tento fakt měl za následek, že největší prostor v relaci patřil z devíti kandidátů na post prezidenta Miloši Zemanovi. Šlo tedy především o jeho medializaci v mimovolebním kontextu, týkající se sestavování vlády, různých vztahů prezidenta a premiéra nebo Zemanova vánočního poselství. Tuto disproporci mezi Milošem Zemanem coby úřadujícím prezidentem a ostatními kandidáty analýza nikterak neproblematizuje. Analytici agentury Focus totiž neshledali, že by na základě odvysílaného obsahu bylo možné vysledovat tendence média favorizovat či zvýhodnit jednoho kandidáta (Miloše Zemana) před dalšími uchazeči. OATV se s tímto závěrem ztotožňuje. Zákon o vysílání hovoří o tom, že provozovatel vysílání je povinen zajistit, aby nebyl v celku vysílaného programu jednostranně zvýhodňován některý z politických subjektů, avšak současně tentýž zákon hovoří o tom, že je třeba přihlídnout k reálnému postavení politických subjektů v politickém a společenském životě. Vyšší míra reprezentace Miloše Zemana oproti ostatním kandidátům je v kontextu jeho prezidentské funkce zcela opodstatněná. Analyzované předvolební období zahrnuje velmi intenzivní dění na české politické scéně, jehož důležitým aktérem byl právě i prezident Miloše Zeman. Nelze tedy médiu vyčítat, že o tomto dění, a tedy i o krocích prezidenta, informovala. Současně je nutné mít na paměti, že samotná četnější prezentace jednoho kandidáta oproti ostatním nemusí znamenat jeho „zvýhodnění“ – tedy poskytnutí jakési výhody. Vždy záleží i na kontextu, v jakém je médiem reprezentován. Podstatné tedy je, že komplexní kvantitativně-kvalitativní zhodnocení neodhalilo žádné skutečnosti, které by ukazovaly na zvýhodnění či systematické zvýhodňování jednoho kandidáta oproti jiným.

Analýza ukázala na drobné odchylky i v hodnotícím vyznění referencí o jednotlivých kandidátech. Před prvním kolem zaznamenala analýza nadprůměrnou pozitivní valenci u mediálního obrazu Mirka Topolánka, která byla zapříčiněna především prezentací jeho dobrých výsledků v některých předvolebních výzkumech. Naopak v případě obrazu Jiřího Drahoše byla zaznamenána nadprůměrně negativní valence, která byla dána zejména prezentací jeho odmítnutí účastnit se předvolebního duelu programu Prima. Před druhým kolem bylo ale na druhou stranu zaznamenáno vícero pozitivně laděných referencí na adresu Jiřího Drahoše, které souvisely především s vyjádřeními podpory ze strany jeho protikandidátů (neúspěšných v prvním kole). Obraz Miloše Zemana měl naproti tomu častěji negativní rysy, neboť byly tematizovány některé jeho problematické kroky a vyjádření v minulosti, jeho současní spolupracovníci nebo menší než očekávaný volební zisk v prvním kole.

Tyto odchylky mezi jednotlivými kandidáty autoři analýzy nakonec nevyhodnocují jako možné selhání v objektivitě a vyváženosti vysílání relace, jelikož v celku vysílání analýza neukázala na zjevné systematické tendence zvýhodňovat/znevýhodňovat některého z kandidátů. Ani z pohledu OATV se nejví popsané rozdíly jako problematické. Rozdíly jednak nejsou natolik markantní, aby bylo možné uvažovat o porušení zákona o vysílání. Jednak v popsané podobě je lze interpretovat jako důsledek rozdílných pozic kandidátů ve společenském i politickém životě.

Analýza zpravodajské relace ale ukázala na možná pochybení na úrovni dvou konkrétních zpravodajských příspěvků. Za relativně nejzávažnější chybu autoři analýzy Focus pokládají příspěvek v relaci ze 7. 1. 2018, věnující se zrušení plánované série předvolebních debat. Tento příspěvek tematizoval odmítnutí jak Jiřího Drahoše (primárně), tak Miloše Zemana (okrajově) neúčastnit se některých debat v médiích. Zatímco omluva Jiřího Drahoše z jedné plánované debaty na Primě je obsáhle tematizována s výrazně negativním vyzněním, rozhodnutí Miloše Zemana neúčastnit se žádné z debat v médiích je pouze krátce zmíněno bez hodnotícího pohledu.

OATV podrobilo tento příspěvek monitoringu. Jednalo se o reportáž, která byla vystavena zejména na několika vyjádřeních exprezidenta Václava Klause v diskuzním pořadu programu *Partie*. Moderátorka pořadu uvedla reportáž slovy: „Bývalý prezident zároveň kritizoval rozhodnutí některých z nich neúčastnit se předvolebních debat“. Následuje vyjádření reportérky, která informuje o tom, že provozovatel plánoval odvysílat sérii předvolebních debat. První debaty se měl zúčastnit Jiří Drahoš a Mirek Topolánek, Jiří Drahoš ale účast odmítl. Odmítnutí je následně doloženo prostřednictvím mluvčí Jiřího Drahoše („Dobrý den, omlouvám se, ale duel s panem Mirkem Topolánkem už nevládneme, jen debaty se všemi kandidáty“). Odmítnutí komentuje i Mirek Topolánek slovy, že se Jiří Drahoš debaty s ním bojí. Pokračuje moderátorka s tím, že odmítnutí Jiřího Drahoše účastnit se debaty bylo předmětem kritiky Václava Klause v pořadu *Partie*. Následně je do reportáže zařazena část výpovědi Václava Klause, který se ovšem nevyjadřuje k dané věci, ale hodnotí osobu Jiřího Drahoše slovy: „To já myslím, že si voliči přeberou sami, ale já kdybych si měl tak vybavit, nějaký jeho zřetelný, jasný, politický názor, názor na věci, které hýbou naší dobou, tak já mám pocit, že jsem od něj nikdy žádný neslyšel“. Bezprostředně na to navazuje vyjádření Vladislava Mrklase (politolog CEVRO institut), který sděluje, že „pro některé voliče to může být určitá známka, že se té diskuze bojí, že má z toho strach“. Příspěvek pokračuje s tím, že exprezident Klaus v pořadu *Partie* také ohodnotil (pozitivně) kandidaturu Mirka Topolánka. Celá reportáž je následně ukončena slovy redaktorky, která informuje o tom, že „vzhledem k tomu, že ani prezident Miloš Zeman si nepřál zúčastnit se předvolebních debat“, rozhodl se je provozovatel zrušit.

Monitoring tedy potvrdil v dané věci nejednotný přístup redakce ke dvěma kandidátům (Miloši Zemanovi a Jiřímu Drahošovi). Zatímco omluva Jiřího Drahoše z debaty na Primě je obsáhle tematizována s výrazně negativním vyzněním, rozhodnutí Miloše Zemana neúčastnit se žádné z debat v médiích je pouze krátce zmíněno bez hodnotícího pohledu. Takovýto přístup ve zpracování zprávy zavádá podezření o ztrátě redakční neutrality. Navíc je v reportáži poněkud manipulativně pracováno se zdroji informací. Výpověď mluvčí Jiřího Drahoše je formulována jakožto omluva z důvodu toho, že „už to nevládají“. Reportáž však posouvá význam tím směrem, že Jiří Drahoš odmítl účast, jelikož se debaty zřejmě bojí. Doporučujeme proto Radě věc prošetřit. Možné je požádat provozovatele v dané věci o podání vysvětlení, nebo zahájit řízení o přestupku (viz níže).

Druhý příspěvek, na který analýza upozorňuje, je reportáž, jenž byla odvysílána v relaci dne 4. 1. 2018. Analýza uvádí, že se k tématu migračních kvót vyjadřují pouze dva z devíti prezidentských kandidátů (Mirek Topolánek a Jiří Drahoš) a není uvedeno žádné vysvětlení pro tento výběr. I tuto reportáž podrobilo OATV monitoringu, přičemž neshledalo, že by odvysíláním reportáže mohlo dojít k porušení zákona o vysílání. Reportáž informovala o tom, že Evropská komise ten den podala žalobu na Českou republiku za neplnění migračních kvót. V dané věci je redaktorem osloveno několik politicky činných osob – premiér Andrej Babiš, europoslanec Tomáš Zdechovský, europoslanec Jiří Pospíšil a rovněž dva kandidáti na prezidenta Jiří Drahoš a Mirek Topolánek. Ačkoli zde není vysvětleno, z jakého důvodu dostali prostor právě tyto osoby, nelze konstatovat, že by tím došlo k prokazatelnému zvýhodnění těchto osob či nevyváženosti předvolebního vysílání.

Dalším analyzovaným pořadem byla diskuzní relace *Partie*. Ve sledovaném období byla odvysílána celkem tři vydání. Před prvním kolem voleb, dne 7. 1. 2018, byl hostem pořadu bývalý prezident Václav Klaus. V období předcházejícím druhé kolo byli hosty pořadu premiér Andrej Babiš (vydání ze dne 14. 1. 2018) a ministryně obrany Karla Šlechtová a předsedkyně Výboru pro obranu Poslanecké sněmovny Jana Černochová (vydání ze dne 21. 1. 2018). Prezidentské volby byly tematizovány zejména v prvních dvou vydáních, v debatě s Karlou Šlechtovou a Janou Černochovou byla sledovaná agenda přítomna jen okrajově.

Přístup moderátorů ve vysíláních ze 14. 1. a 21. 1. 2018 shledala analýza Focus korektním, bez větších profesních pochybení nebo favorizačních či defavorizačních tendencí. Zároveň ale analýza konstatovala, že oba hosté těchto diskuzí (Václav Klaus a Andrej Babiš) vyjádřili různě intenzivní podporu Miloši Zemanovi a vymezili se vůči Jiřímu Drahošovi (v případě Václava Klause i vůči dalším kandidátům bez politické zkušenosti). Pokud by Rada chtěla tuto věc prošetřit, je možné požádat provozovatele v dané věci o podání vysvětlení.

Jako problematické bylo označeno vystupování moderátorky Terezie Kašparovské v relaci ze 7. 1. 2018. Analýza konstatovala, že „její přístup k Václavu Klausovi lze označit jako velmi vstřícný, moderátorka téměř nepokládala doplňující či rozšiřující dotazy, nekonfrontovala hosta s jinými názorovými pozicemi“. Chybou moderátorky je konkrétně pak stanoven „dvojitý metr při hodnocení neúčasti kandidátů v debatách. Zatímco neúčast Jiřího Drahoše v jednom z plánovaných duelů hodnotila moderátorka negativně¹ a opakovanými dotazy hosta vybízela k razantnějšímu vyjádření na toto téma², nepřítomnost Miloše Zemana ve všech debatách před prvním kolem voleb pouze označila za „taktiku“ bez hodnotícího zabarvení³“.

Na základě tohoto zjištění podrobilo OATV vydání pořadu *Partie* ze dne 7. 1. 2018 monitoringu, který potvrdil stanovisko analýzy Focus. Nekonfrontačně vedený styl moderátorky by sám o sobě nemusel znamenat porušení zákona o vysílání, byť by moderátorka politicko-diskuzního pořadu měla sehrávat roli kvalifikovaného oponenta v diskuzi „jeden na jednoho“. Problematická je ovšem pasáž, kterou cituje analýza agentury Focus, ve které moderátorka nastoluje otázku neúčasti jednoho z kandidátů (Jiřího Drahoše) v jedné z plánovaných debat programu Prima. Moderátorka nastolila téma odmítnutí Jiřího Drahoše účastnit se jedné z debat provozovatele programu Prima. Opakovanými, sugestivními dotazy, podsouvajícími kritiku Jiřího Drahoše kvůli odmítnutí účasti v debatě, vybízela hosta (Václava Klause) k vyjádření na toto téma („Pane prezidente, vám se stalo, že jste za posledních 30 let si netroufl jít do nějakého duelu?“, „Co to vypovídá o kandidátech, že takto nechtějí se prezentovat před svými voliči?“; „Co podle vás vzkazuje, já se zeptám ještě jednou, kandidát, kupříkladu Jiří Drahoš, který odmítá se střetnout s jiným protikandidátem?“). V jiné části rozhovoru pak komentovala nepřítomnost Miloše Zemana ve všech debatách před prvním kolem voleb pouze slovem „taktika“ („Současná hlava státu Miloš Zeman ohlásil, že nepovede kampaň, neúčastní se předvolebních diskuzí. Použil byste taktiku Miloše Zemana na jeho místě, neúčastnil se kampaně?“). Vedení rozhovoru v této věci jasně ukázalo na odlišný přístup moderátorky ke dvěma kandidátům na prezidenta a může být ukazatelem selhání v nestrannosti, objektivitě či vyváženosti vysílání.

Signifikantní je, že provozovatel na základě rozhovoru s Václavem Klausem v pořadu *Partie* odvysílal i reportáž v hlavní zpravodajské relaci, která o „neochotě“ Jiřího Drahoše účastnit se debaty informovala (viz výše). Celá reportáž je přitom vystavěna na nekorektní interpretaci neúčasti Jiřího Drahoše v předvolební debatě. V reportáži je totiž zařazeno i vyjádření mluvčí Jiřího Drahoše, ze kterého je zřejmé, že debatu „nezvládají“ („Dobrý den, omlouvám se, ale duel s panem Mirkem Topolánkem už nezvládneme, jen debaty se všemi kandidáty“). Prezentace odmítnutí Jiřího Drahoše účastnit se debaty slovy „nechce se prezentovat“, „odmítá se střetnout s jiným protikandidátem“ je z toho pohledu nekorektní interpretací moderátorky pořadu *Partie*, stejně jako zpravodajské relace. Zcela odlišná interpretace neúčasti Miloše Zemana v předvolebních debatách pak může ukazovat na rozdílný, a tedy nevyvážený přístup ke dvěma kandidátům na prezidenta. Jelikož se v tomto případě jedná o

¹ „Pane prezidente, vám se stalo, že jste za posledních 30 let si netroufl jít do nějakého duelu?“

² „Co to vypovídá o kandidátech, že takto nechtějí se prezentovat před svými voliči?“; „Co podle vás vzkazuje, já se zeptám ještě jednou, kandidát, kupříkladu Jiří Drahoš, který odmítá se střetnout s jiným protikandidátem?“

³ „Současná hlava státu Miloš Zeman ohlásil, že nepovede kampaň, neúčastní se předvolebních diskuzí. Použil byste taktiku Miloše Zemana na jeho místě, neúčastnil se kampaně?“

publicistický formát, doporučujeme Radě v této věci postupovat nejprve prostřednictvím institutu podání vysvětlení (viz níže).

Posledním běžně vysílaným pořadem, který byl podroben analýze, byl publicistický pořad **Očima Josefa Klímy**. V něm neshledala analýza z hlediska objektivity a vyváženosti žádné problémy. Předvolební agenda byla v pořadu ve sledovaném období přítomna pouze okrajově a v obecné rovině v několika vystoupeních moderátora v úvodu pořadu a v jedné ze závěrečných glos. Pořad explicitně netematizoval žádného z kandidátů.

Jediným pořadem s předvolební dramaturgií zařazeným do vysílání programu Prima byl diskuzní pořad **Česko hledá prezidenta**, vysílaný 23. 1. 2018. Jednalo se o předvolební duel kandidátů, kteří postoupili do 2. kola prezidentských voleb. Hosty pořadu tak byli Miloš Zeman a Jiří Drahoš. Pořad moderoval Karel Voříšek.

Debata byla strukturovaná do několika tematických bloků. Diskutována byla témata jako kroky kandidátů při jmenování premiéra, rozšíření či omezení práva na držení zbraní, zmírnění protikuřáckého zákona, svoboda slova a omezení svobody slova na internetu, církevní restituce a jejich zdanění, migrace a uprchlické kvóty. Vybraná témata (držení zbraní, zmírnění protikuřáckého zákona, svoboda slova a její omezování a problém migrace) byla v úvodu příslušné části debaty uvedena příspěvkem zpravodajského charakteru. Následně byla témata do debaty zanášena prostřednictvím hlavních moderátorských dotazů, po jejich zodpovězení moderátor mluvčím otevíral poměrně široké pole pro vzájemné výměny názorů a spontánní reakce na sebe navzájem. Prvkem, který výrazně ovlivnil průběh debaty, bylo dle analýzy také chování publika.

Analýza se nejprve soustředila na zachycení kvantitativních ukazatelů objektivity a vyváženosti diskuze. Tato data ukázala, že z hlediska poskytnutého prostoru byl mezi účastníky diskuze výrazný rozdíl. Rozdíly byly shledány nejen v průměrné délce spontánních promluv (kde lze zvažovat rozdíly v mluvním stylu kandidátů), ale také v jejich frekvenci, a to ve prospěch Miloše Zemana. Vyšší četnost promluv Miloše Zemana byla dle analýzy dána opakovaně zjištěným vstupováním do řeči protikandidáta a braním si slova na úkor Jiřího Drahoše bez reakce či korekce ze strany moderátora. Moderátor diskuze dle analýzy selhával ve své roli a zcela nedostatečně reguloval komunikační chování Miloše Zemana. Na druhou stranu analýza konstatovala, že počet hlavních dotazů, které moderátor oběma hostům v průběhu debaty položil, byl shodný. Oba mluvčí tak měli srovnatelnou možnost vyjádřit se k hlavním diskutovaným tématům a v tomto smyslu k nim moderátor přistupoval vyváženě. Podobně ani v povaze moderátorských dotazů nebyly shledány interpretačně významné rozdíly. Moderátor oběma kandidátům adresoval v naprosté většině případů neutrální, věcně zacílené dotazy. Stejně tak se ani v tematickém zaměření dotazů adresovaných oběma kandidátům nevyskytly interpretačně významné rozdíly. Oběma kandidátům moderátor nejčastěji adresoval dotazy zaměřené na vnitropolitická témata a na politické, hodnotové a ideové postoje kandidáta.

Zatímco tedy kvantitativní data neukazují na výraznější problémy, kvalitativní analýza odhalila v diskuzi řadu problematických míst. Zjištěné problémy lze rozdělit do dvou okruhů.

Do prvního okruhu lze zařadit množství profesních pochybení na straně moderátora (neschopnost korigovat komunikační chování Miloše Zemana, neschopnost korigovat chování publika, dílčí výpadky z moderátorské role, nevyjasnění sporu ohledně tematického zaměření kandidátských dotazů, projevy favorizace Miloše Zemana), která dle analýzy ve svých důsledcích zvýhodňovala Miloše Zemana a naopak poškozovala Jiřího Drahoše. Identifikovaná zjištění jsou na příslušných místech analýzy Focus podrobně popsána a nepovažujeme za účelné je zde všechny předkládat. Podstatné je závěrečné hodnocení – problémy ve stylu moderace označují autoři analýzy za profesní pochybení moderátora, která však nedosahují takové intenzity či systematickosti, aby bylo možné na jejich základě usuzovat

na záměrně odlišný přístup moderátora vůči některému z mluvčích či systematickou favorizaci Miloše Zemana.

Druhý okruh problémů je z hlediska zákona o vysílání závažnější. Kvalitativní analýza pořadu odhalila neobjektivní a nevyvážený způsob prezentace témat v úvodních zpravodajských příspěvcích k vybraným tématům. Příspěvky, vysílané ze zpravodajského studia a uvedené moderátorkou hlavní zpravodajské relace, byly dle analýzy „směsí faktů, nedoložených tvrzení, jednostranných vyjádření mluvčích a hodnotících promluv redaktorky“. Nevyvážený způsob rámování vybraných témat více korespondoval se známými postoji Miloše Zemana a v tomto smyslu mu poskytoval výhodu. Na příslušných místech analýzy jsou opět dopodrobna popsána jednotlivá pochybení.

Rada se tímto pořadem již zabývala na základě řady diváckých stížností, které obdržela po odvysílání pořadu. Analýza vysílání debaty, kterou zpracovalo OATV, přitom poukázala na totožný problém jako analýza agentury Focus. Příspěvky otevírající jednotlivá témata pro diskutující, byly dle tehdejší analýzy OATV zpracované jednostranně a doplněné o výroky politických zástupců podporujících tento jednostranný redaktorský komentář, přičemž oponentní vyjádření absentovala. Rada se tehdy s analýzou OATV seznámila a rozhodla počkat s případnými dalšími kroky až na komplexní výsledky analýzy Focus. Jelikož tato analýza potvrdila možné selhání v objektivitě a vyváženosti vysílání, navrhuje zahájit s provozovatelem v dané věci řízení o přestupku.

Návrhy usnesení:

Rada pro rozhlasové a televizní vysílání se seznámila s analýzou zpravodajských a publicistických pořadů na programu Prima provozovatele FTV Prima, spol. s r.o. v období před volbou prezidenta ČR.

a

Rada pro rozhlasové a televizní vysílání v rámci své kompetence dané § 5 písm. a) a f) zákona č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů, v platném znění (dále jen „zákon č. 231/2001 Sb.“) a v souladu s ustanovením § 137 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, (dále jen „zákon č. 500/2004 Sb.“) žádá provozovatele FTV Prima, spol. s r.o., IČ 48115908, sídlem Na žertvách 132/24, Praha 8, PSČ 180 00, o podání vysvětlení, z jakého důvodu bylo v reportáži tematizující odmítnutí Jiřího Drahoše účastnit se jedné z předvolebních debat, odvysílané v pořadu Zprávy FTV Prima dne 7. ledna 2018 od 18.55 hodin na programu Prima, informováno s výrazně negativním vyzněním o omluvě Jiřího Drahoše z účasti na jedné z debat na Primě, zatímco rozhodnutí Miloše Zemana neúčastnit se žádné z debat v médiích bylo v téže reportáži pouze krátce zmíněno bez hodnotícího pohledu. Takovéto zpracování zprávy zavdává podezření ze ztráty redakční neutrality ke dvěma kandidátům na post prezidenta. Rada stanovuje lhůtu k podání vysvětlení 30 dní ode dne doručení této výzvy.

nebo

Rada pro rozhlasové a televizní vysílání coby ústřední správní úřad v rámci své působnosti dané § 5 písm. a) a f) zákona č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů, v platném znění (dále jen zákon č. 231/2001 Sb.), v souladu s ustanovením § 78 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb., zákona o přestupcích a řízeních o nich (dále jen zákon č. 250/2016 Sb.) rozhodla zahájit s provozovatelem FTV Prima, spol. s r.o., IČ 48115908, sídlem Na žertvách 132/24, Praha 8, PSČ 180 00 (dále „obviněný“), řízení o přestupku z moci úřední pro možné porušení ustanovení § 31 odst. 3 zákona č. 231/2001 Sb., kterého se mohl dopustit odvysíláním pořadu Zprávy FTV Prima dne 7. ledna 2018 od 18.55 hodin na programu Prima, respektive reportáže tohoto pořadu tematizující odmítnutí Jiřího Drahoše účastnit se jedné z předvolebních debat. Reportáž informovala s výrazně

negativním vyzněním o omluvě Jiřího Drahoše z účasti jedné z debat na Primě, zatímco rozhodnutí Miloše Zemana neúčastnit se žádné z debat v médiích bylo v téže reportáži pouze krátce zmíněno bez hodnotícího pohledu. Takovéto zpracování zprávy zavdává podezření ze ztráty redakční neutrality ke dvěma kandidátům na post prezidenta, čímž se provozovatel mohl dopustit porušení zásad objektivního informování.

a

Rada pro rozhlasové a televizní vysílání v rámci své kompetence dané § 5 písm. a) a f) zákona č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů, v platném znění (dále jen „zákon č. 231/2001 Sb.“) a v souladu s ustanovením § 137 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, (dále jen „zákon č. 500/2004 Sb.“) žádá provozovatele FTV Prima, spol. s r.o., IČ 48115908, sídlem Na žertvách 132/24, Praha 8, PSČ 180 00, o podání vysvětlení, z jakého důvodu bylo v pořadu *Partie*, odvysílaném dne 7. 1. 2018, zcela odlišně moderátorkou interpretováno odmítnutí účasti v předvolební debatě v případě Jiřího Drahoše a v případě Miloše Zemana. Zatímco v případě Jiřího Drahoše zahrnovala interpretace moderátorky pořadu negativní hodnocení, v případě Miloše Zemana byla neúčast interpretována zcela neutrálně, bez negativního zabarvení. Takovýto přístup zavdává podezření ze ztráty redakční neutrality v informování o těchto dvou kandidátech na post prezidenta. Rada stanovuje lhůtu k podání vysvětlení 30 dní ode dne doručení této výzvy.

a

Rada pro rozhlasové a televizní vysílání coby ústřední správní úřad v rámci své působnosti dané § 5 písm. a) a f) zákona č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů, v platném znění (dále jen zákon č. 231/2001 Sb.), v souladu s ustanovením § 78 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb., zákona o přestupcích a řízeních o nich (dále jen zákon č. 250/2016 Sb.) rozhodla zahájit s provozovatelem FTV Prima, spol. s r.o., IČ 48115908, sídlem Na žertvách 132/24, Praha 8, PSČ 180 00 (dále „obviněný“), řízení o přestupku z moci úřední pro možné porušení ustanovení § 31 odst. 3 zákona č. 231/2001 Sb., kterého se mohl dopustit odvysíláním pořadu *Česko hledá prezidenta* dne 23. 1. 2018 na programu *Prima*. Diskutovaná témata (držení zbraní, zmírnění protikuřáckého zákona, svoboda slova a její omezování a problém migrace) byla v úvodu příslušné části debaty uvedena příspěvky zpravodajského charakteru, které obsahovaly nedoložená tvrzení, jednostranná vyjádření mluvčích i hodnotící promluvy redaktorky. Vybraná témata byla prezentována jednostrannou optikou a způsob jejich rámování více korespondoval se známými postoji Miloše Zemana, v tomto smyslu mu tak pořad poskytoval výhodu. Provozovatel se tak mohl dopustit porušení zásad objektivního informování.

říjen 2018

PREZIDENTSKÉ VOLBY VE VYSÍLÁNÍ TV PRIMA

**Analýza objektivit a vyváženosti
vybraných pořadů odvysílaných televizí Prima v období před prvním a druhým kolem
prezidentských voleb v roce 2018**

Objednatel: Česká republika – Rada pro rozhlasové a televizní vysílání
Zpracovatel: FOCUS – Centrum pro sociální a marketingovou analýzu, spol. s r. o.

OBSAH

1. ZADÁNÍ ANALÝZY	12
2. TEORETICKO-METODOLOGICKÁ VÝCHODISKA	13
2.1 Objektivita a vyváženost: operacionální vymezení	14
2.2 Mediální obraz a mediální rámce	15
2.2.1 Mediální rámce	15
2.2.2 Mediální obraz	16
2.3 Soubor, analytická jednotka	17
2.4 Zvolené metody	17
2.4.1 Obsahová analýza	18
2.4.2 Kvalitativní analýza	19
2.5 Sběr dat, jejich zpracování, analytici a kodéři	20
3. ANALYTICKÁ ČÁST	21
3.1 Zpravodajské, publicistické a diskuzní pořady	23
3.1.1 Zprávy FTV Prima	23
3.1.1.1 Pozice volební agendy	24
3.1.1.2 Reference o kandidátech	26
3.1.2 <i>Partie</i>	32
3.1.3 <i>Očima Josefa Klímy</i>	33
3.1.4 <i>Zpravodajské, publicistické a diskuzní pořady – shrnutí</i>	34
3.2 Diskuzní pořady s předvolební dramaturgií	37
3.2.1 <i>Česko hledá prezidenta</i>	37
3.2.2 <i>Diskuzní pořady s předvolební dramaturgií – shrnutí</i>	47
4. HLAVNÍ ZÁVĚRY	47
5. LITERATURA	50

Předložená analýza se pokouší odpovědět na otázku, zda **televize Prima** respektovala při reprezentaci jednotlivých prezidentských kandidátů ustanovení § 31 odst. 2 a 3 Zákona č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání. Jinými slovy, následující stránky poskytují datová východiska, která by měla posloužit RRTV k informovanému zodpovězení otázky, **zda předvolební vysílání vybraného provozovatele jako celek, i v rámci jednotlivých pořadů, dodržovalo zásady objektivního a vyváženého informování.**

Analýza je strukturována do **tří základních částí**. Po expozici teoreticko-metodologických východisek následuje analytická část, rozdělená do několika podkapitol věnovaných jednotlivým stanicím. Tyto podkapitoly jsou ukončeny dílčími shrnutími. Výsledky celé analýzy shrnují hlavní závěry, které v několika stručných tezích odpovídají na klíčové otázky.

1. ZADÁNÍ ANALÝZY

Objednatel RRTV formuloval základní požadavky pro předloženou analýzu následujícím způsobem (článek 1, Předmět smlouvy):

A) „Vypracování kvantitativně-kvalitativní obsahové analýzy“.

Výsledkem analýzy (..) „bude posouzení, zda ve sledovaných rozhlasových a televizních programech v předvolebním vysílání nedošlo k porušení ustanovení § 31 odst. 2 a 3 zákona č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, resp. zda předvolební vysílání jako celek, i v rámci jednotlivých pořadů, dodržovalo zásady objektivního a vyváženého informování“.

B) Analýza poskytne informace o tom:

1. jaký prostor byl ve vysílání poskytnut jednotlivým kandidátům, s jakými konotacemi a v jakých kontextech;
2. jak bylo pracováno s informacemi a se zdroji, zda byla důsledně oddělována fakta od komentářů a jaká byla míra konfrontace svědčící o možné ztrátě neutrality či dokonce podjatosti;
3. zda program, resp. provozovatel vysílání, v rámci předvolebního vysílání poskytl objektivní, vyvážený a nestranný obraz jednotlivých kandidátů.

Předmětem analýzy budou následující televizní pořady odvysílané v období začínajícím čtyři týdny před prvním kolem voleb (včetně prvního dne konání voleb) do prvního dne druhého kola voleb. Do monitoringu budou zařazeny rovněž publicistické a diskusní pořady s předvolební dramaturgií, přistoupí-li provozovatel k jejich zařazení do vysílání i v období dřívějším než čtyř týdnů před volbami.

TELEVIZE PRIMA

1) Pořady s předvolební dramaturgií, případně reflektující výsledky prvního kola voleb:

- **Česko hledá prezidenta** (vysílání 23. 1. 2018)

2) Pořady zpravodajské, diskusní a publicistické

- **Zprávy FTV Prima** (relevantní zpravodajské příspěvky v rámci vysílání v období 15. 12. 2017 – 26. 1. 2018)
- **Partie** (vysílání 7. 1., 14. 1. a 21. 1. 2018)
- **Očima Josefa Klímy** (vysílání 7. 1., 14. 1. a 21. 1. 2018)

2. TEORETICKO-METODOLOGICKÁ VÝCHODISKA

Primární cíl analýzy byl v zadání vymezen tak, aby odpověděla na otázku, zda a do jaké míry sledované pořady ne/naplnily následující požadavky vycházející ze Zákona o rozhlasovém a televizním vysílání, respektive § 31, odstavce 2 a 3.

Tyto požadavky lze shrnout do podoby dvou základních otázek, na které se předložená analýza pokusí odpovědět:

- a) **Zda a do jaké míry poskytovaly sledované pořady objektivní, ověřené, ve svém celku vyvážené a všestranné informace pro svobodné vytváření názorů.**
- b) **Zda provozovatel vysílání zajistil, aby ve zpravodajských a politicko-publicistických pořadech bylo dbáno zásad objektivitu a vyváženosti a zejména nebyla v celku vysílaného programu jednostranně zvýhodňován některý z kandidátů, popřípadě jeho názory nebo názory jednotlivých skupin veřejnosti, a to s přihlédnutím k jejich reálnému postavení v politickém a společenském životě.**

Klíčový teoretický rámec předložené analýzy tak vymezují koncepty objektivitu a vyváženosti, které představují v české mediální legislativě, respektive v různých podzákoných normách a kodexech klíčová kritéria, podle kterých bývá posuzováno chování domácích médií.

Možnosti jejich měření, respektive objektivitu, jsou dlouhodobě diskutovány a často zpochybňovány, a to jak z pohledu teoretického, tak i metodologického. Zvláště objektivita představuje ve společenských vědách cosi velmi těžko uchopitelného, což se ostatně projevuje i v mediální legislativě (nejen domácí), která de facto nenabízí dostatečně přesné operacionální definice, podle kterých by bylo možné systematicky a opakovaně posuzovat naplnění obou kritérií. Přesto jde o kategorie, hodnotící kritéria, která jsou ve všech klíčových normách významně zastoupeny.

Hledání co nejpřesnějšího vymezení obou kategorií je předmětem dlouhodobého sporu, který se v zásadě týká otázky, do jaké míry je metodologicky korektní normativně měřit objektivitu symbolicky konstruovaných, tedy vždy subjektivně zatížených lidských komunikátů. Tato diskuse de facto neskončila, respektive oba tábory – skeptický i normativistický – stojí na svých pozicích a výsledkem tohoto stavu je kompromisní akceptace obou kategorií v mediální legislativě.

Pro každou analýzu testující naplňování kritérií objektivitu a vyváženosti znamená absence předem daného vymezení nutnost, aby si operacionální definici formulovala ad hoc, a to vzhledem k dané agendě, typu pořadů apod. Tato volnost sice zpochybňuje striktně objektivistický, pozitivistický předpoklad univerzální srovnatelnosti použitých měřících nástrojů, má ale své opodstatnění v tom smyslu, že umožňuje vyhnout se mechanické volbě indikátorů a poskytuje prostor pro tvůrčí, zkušenostně založenou tvorbu operacionálně adekvátních indikátorů. To ale současně vede k tomu, že každá podobná analýza pracuje vždy s poněkud odlišným teoretickým i metodologickým instrumentáři, respektive s jeho aplikací.

2.1 Objektivita a vyváženost: operacionální vymezení

Požadavek objektivit ve zpravodajství a publicistice narůstá především v kritických momentech vývoje společnosti, kdy dochází k vyhrčenému střetu dvou či více stran a potřeba nezkršených informací vzrůstá. Tuto podmínku naplňuje volba prezidenta ČR.

Zpravodajství a publicistika jako specifické nástroje popisu a analýzy společenských procesů jsou determinovány určitými normativními očekáváními, která na ně klade laická, ale i odborná veřejnost. Tato očekávání mají často povahu intuitivních, nepřilíš strukturovaných představ, které bývají zastřešovány pojmem **objektivit**, případně **vyváženosti**. Koncepce mediální (žurnalistické) objektivit vychází z předpokladu, že je možné určité objektivit dosáhnout, nebo se tomuto ideálu alespoň do určité míry přiblížit. V naší studii vycházíme z toho, že podstatou nároku na objektivní, vyvážené a nestranné poskytování informací je **eliminace takových komunikačních strategií, které favorizují jen jednoho z řady aktérů-komunikátorů**, respektive jednu hodnotovou perspektivu a interpretaci událostí, o nichž je referováno.

Posuzujeme-li míru novinářské objektivit, vždy de facto hodnotíme, jakým způsobem novináři shromažďují, zpracovávají, třídí a šíří informace a jak se to projevuje ve finální podobě mediálních obsahů. V naší studii budeme primárně vycházet z takového pojetí žurnalistické objektivit, které akcentuje:

- poskytování **dostatečně širokého spektra názorů** na mediovanou problematiku,
- poskytování **rovnocenného prostoru** zastáncům jednotlivých názorových proudů.

Objektivita bývá chápána v tomto smyslu jako rutinní novinářská praxe, která umožňuje odrážet *skutečnost* zveřejňováním všech relevantních, *fakticky správných* a nezkršených (tj. úplných) *informací*, jež musí být komunikovány tak, aby byla jasně oddělena *fakta od názorů*. Různí autoři rozlišují ne zcela totožná kritéria objektivit, ale v zásadě se shodují v tom, že podmínkou objektivního referování o sociálních jevech je dodržení faktičnosti (pravdivosti, informativnosti, relevance) a nestrannosti, která je sycena kategoriemi vyváženosti a neutrality.

Pro cíle naší studie, která se zabývá televizní reprezentací specifické volební agendy v různých zpravodajsko-publicistických žánrech a formátech, budeme vycházet z Westerstahlovy (1983) definice, kterou jsme museli upravit tak, aby ji bylo možné aplikovat na analýzu zadaného obsahu.

Westerstahl hodnotí objektivitu z pohledu **a/ faktičnosti** a **b/ nestrannosti výstupu**. V prvním případě bývá posuzována *pravdivost, informativnost a relevance obsahu*, které nelze testovat jinak než komparací a pozorováním v terénu. Tímto směrem naše analýza primárně nepůjde, byť se v kvalitativní části pokusíme identifikovat případná informační zkršení či nepravdivé výroky kandidátů v předvolebních debatách.⁴

Těžiště kvantitativní části předložené analýzy bude pracovat primárně s druhou složkou objektivit, kterou Westerstahl označuje jako **nestrannost**, a jež zahrnuje kritérium

⁴ V rámci analýzy pravdivosti a faktické správnosti bude přihlíženo k fakt-checkingovým analýzám serveru Demagog.cz

vyváženosti, jak s ním pracuje výše uvedená domácí legislativa a kodexy. Primárně se tak zaměříme na to, **do jaké míry byl jednotlivým prezidentským kandidátům umožněn srovnatelný přístup do vysílání**, a to přímou formou zprostředkování jejich jednání nebo formou institucionalizace jejich postojů a názorů. Zaměříme se tak primárně na složku nestrannosti, respektive na posouzení vyváženosti a neutrality odvysílaného obsahu. Budeme tak primárně analyzovat, do jaké míry se podařilo ve sledovaných pořadech zabránit favorizaci / defavorizaci kandidátů.

V souladu s postupem Matthese a Kohringa (2008) budeme sledovat **valenci příspěvků** (celkové hodnotící vyznění) vůči prezidentským kandidátům. Valenci chápeme v širším smyslu jako potenciál příspěvku změnit mediální obraz kandidáta v očích příjemce sdělení v pozitivním nebo negativním smyslu. V případě zjištění výrazné valenční odchylky jednoho či více kandidátů provedeme detailní analýzu konkrétních příspěvků s cílem zjistit, zda nedošlo k porušení vyváženého přístupu k jednotlivým osobnostem.

Favorizaci /defavorizaci budeme chápat jak v rovině explicitní, tak implicitní jako pozitivní/negativní hodnocení vztahující se na analyzované subjekty, v našem případě **prezidentské kandidáty**, jejich aktivity či ideje generovaná novináři jednotlivých médií. Zaměříme se tak na analytický popis takového chování sledovaných médií, respektive konkrétních novinářů, jejich jednání, postojů a výrazových prostředků, které se přímo i nepřímo podílelo na formování mediálního obrazu kandidujících osobností.

2.2 Mediální obraz a mediální rámce

Základní teoretické východisko předložené studie se opírá o teorii mediálního obrazu, respektive o zákonitosti, které determinují jeho konstrukci.

Pro mediální obraz je určující to, že reprezentuje abstraktní kvalitu nebo ideu, která vznikla na základě určité manipulace se symboly, respektive znaky do komplexnějších komunikátů (například zpráv, reportáže či komentáře), jejichž interpretace, způsob čtení byl předdefinován pro čtenáře formou jejich zarámování.

2.2.1 Mediální rámce

Pro výsledný mediální obraz má klíčový význam forma zarámování událostí či sociálních aktérů, v našem případě jednání **prezidentských kandidátů**. Mediální rámce vytvářejí podmínky a determinují formy dekodování obsahu, tedy formy recepčního chování publika.

Ne/objektivitu, respektive ne/vyváženost mediálních obsahů tak indikuje vedle prosté frekvenční analýzy proměnných a kvalitativní analýzy různých typů argumentace i způsob, jak pracuje daný pořad s **mediálními rámci**, které determinují zásadním způsobem vyznění jak dílčích novinářských příspěvků, tak především celkové vyznění dané zpravodajsko-publicistické agendy, a mají tak de facto povahu meta-komunikativních sdělení (Van Gorp, 2005).

Teorie rámců vznikla na poli psychologie a sociologie a dnes ji využívají různé socialněvědní disciplíny. Jako jeden z prvních popsal interpretační rámce Gregory Bateson (1954), který je chápe jako meta-komunikativní úroveň komunikace, jež instruuje její účastníky, jak mají číst a hodnotit sdělení. Rámce jsou v tomto smyslu nezbytné pro lidské mentální procesy, protože omezují souvislosti, v nichž je možné danou situaci nebo interakci chápat a vykládat. Podobně rozumí funkci rámců i Irwing Goffman, který zdůrazňuje, že nám poskytují návod k tomu, jak na konkrétní situaci reagovat, respektive jak organizovat lidskou zkušenost, abychom ji byli schopni vnímat, chápat a pojmenovat (Goffman, 1974). Jinými slovy, rámce umožňují redukovat komplexní realitu a vytvářejí de facto schémata sloužící k její interpretaci.

Aplikace těchto výchozích předpokladů ve výzkumu masové komunikace mají řadu verzí. Například Todd Gitlin (2003) chápe mediální rámce z hlediska jejich vzniku jako vzorce, které využívají novináři k rutinní organizaci diskurzu, a z hlediska jejich vlivu jako nástroje, které činí svět, nacházející se mimo přímou zkušenost čtenářů, přirozeným. Svou roli zde hraje i vlastní mediální zpravodajský provoz, který činí z rámců výsledek konkrétních sociálních a rutinovaných procesů, k nimž se individuální jednání novináře vztahuje. (Vliegenthart, van Zoonen 2011: 105). Jinými slovy, rámce v tomto smyslu propojují témata a problémy, respektive určují, která témata k sobě patří, a kdy je vhodné je použít. Jde o vodítka, nápovědi čtenářům, divákům, posluchačům, jak mají interpretovat a hodnotit dané obsahy. Bateson (2006) i Goffman (1974) se shodují v tom, že interpretační rámec určuje definici situace i lidskou reakci na ni. Persuazivní efektivita mediálních rámců byla opakovaně experimentálně potvrzena (Kahneman, Tversky 1984; Iyengar, Kinder 2010).

V naší studii budeme vycházet z teorie, která předpokládá, že se rámce od sebe liší nejen formou reprezentace skutečnosti, ale především tím, jak zvýznamňují či naopak potlačují nebo zamlčují relevantní informace, postoje a hodnoty. Je zřejmé, že podle této definice mění způsob zarámování povahu komunikované informace/agendy, nejen její formu.

Budeme pracovat s modifikovanou definicí rámců od Roberta Entmana (1993), který je chápe jako procesy selekce a zvýznamňování. Zarámovat nějakou událost „znamená vybrat některé aspekty vnímané reality a zvýznamnit je v komunikovaném textu takovým způsobem, aby prosazovaly určitou definici problému, kauzální interpretaci, morální hodnocení a/nebo doporučení“ (Entman, 1993).

2.2.2 Mediální obraz

Identifikace a analýza mediálních rámců bude využita pro finální syntetický popis mediálních obrazů kandidátů. Jak vyplývá z výše exponované teorie, představuje koncept mediálního obrazu komplexnější mediální produkt než je rámec. Mediální obraz má povahu typifikovaného, zjednodušeného symbolu či přesněji znakové sestavy, která reprezentuje konkrétní objekty a události, do kterých se promítají představy, postoje, názory a zkušenosti jak jejich tvůrců, tak i konzumentů (Volek, 2013).

Teorii mediálního obrazu tak budeme v této studii používat k výkladu procesu, v jehož rámci materializovaný a zdánlivě uchopitelný otisk reality, stejně jako individualizovaná zkušenost složená z dílčích atributů, podléhá rekonfiguraci a remediaci.

2.3 Soubor, analytická jednotka

Jak vyplývá ze zadání, analýza prezentuje závěry vyčerpávajícího šetření. Nebyla tudíž využita žádná z výběrových procedur a byly analyzovány všechny zadané pořady, respektive relevantní příspěvky, které sledované pořady odvíšily. Jinými slovy, výstup kvantitativní části analýzy nepracuje se statisticky koncipovanou reprezentativitou závěrů, respektive nezobecňuje na základní soubor, ale poskytuje informace za celý relevantní soubor, jak jej definoval zadavatel. Přesnost závěrů je v tomto ohledu vyšší než v případě analýz, které pracují s pravděpodobnostně konstruovanými soubory.

Jako základní **analytickou jednotku** jsme zvolili obrazový příspěvek, který tematizoval problematiku volby prezidenta ČR, respektive zabýval se:

- primárně tématem prezidentských voleb, nebo
- pracoval s motivem prezidentských voleb v podobě tematické subagendy, která byla součástí jiné agendy, již rozvíjela či doplňovala,
- nebo tematizoval chování a výroky prezidentských kandidátů v jakýchkoliv kontextech.

Příspěvek jsme definovali jako zvukovou, resp. obrazovou stopu, která je oddělena zvukově od předcházejícího a následujícího příspěvku.

Vzhledem k rozsahu vzorku, rozdílům v analyzované stopáži jednotlivých pořadů, žánrové a formátové heterogenitě celého vzorku, který byl navíc analyzován jak kvantitativně, tak kvalitativně, bylo třeba pracovat v kvalitativní části analýzy s dalším subtypem analytické jednotky – **promluvou** (moderátorů, reportérů, komentátorů, expertů atd.), která byla využita při analýze zpravodajských, publicistických a diskuzních pořadů. Její nejtypičtější formou byla zvláště v diskuzních pořadech **moderátorova otázka**.

2.4 Zvolené metody

Vzhledem k naznačené heterogenitě analyzovaného materiálu bylo třeba zvolit kombinaci metod a technik, které budou schopny analyzovat různé aspekty komunikačních strategií jednotlivých pořadů/novinářů. V ideálním případě se budou použité metody doplňovat, tzn. budou vykrývat dílčí poznávací omezení kvantitativního, resp. kvalitativního postupu. Jinými slovy, kvalitativní analytické techniky se nemohou zabývat otázkami „co?“ a „kolik?“, jak to činí kvantitativní perspektiva, ale zaměřují se na významy, akcenty a kontexty chování daného pořadu/žurnalisty. Naopak tyto komunikační dimenze není schopen zcela zachytit kvantitativní postup, který se soustřeďuje primárně na popis struktury jevu, respektive na analýzu jeho dimenzí.

Jako výchozí metodu, která propojuje analýzu všech pořadů, jsme zvolili **obsahovou analýzu**, a to v její kvantitativní i kvalitativní podobě. Publicistické příspěvky budeme analyzovat současně i za pomoci metody interpretativního čtení, kvalitativní analýzy interpretačních rámců.

2.4.1 Obsahová analýza

Pro naplnění výše zmíněných cílů byla jako klíčový výzkumný nástroj zvolena metoda explorativní obsahové analýzy, respektive její kvantitativní i kvalitativní verze, které zohledňují a kombinují časový, typový i případový přístup (Krippendorff, 2004 a Neuendorf, 2002). Porovnáme-li další možné metody, které by připadaly v úvahu pro analýzu daného tématu, z pohledu potenciální validity a reliability dat, které poskytují, jeví se obsahová analýza vzhledem k zadání analýzy jako nejvhodnější.

Z pohledu základních cílů spočívají přednosti obsahové analýzy především v tom, že umožňuje kategorizovat a kvantifikovat relevantní proměnné a jejich indikátory v rozsahu, který nejsou kvalitativní metody výzkumu schopny pokrýt. Analyzovaný soubor několika programových typů tak bylo třeba roztřídit a identifikovat relevantní příspěvky. Takový rozsah materiálu nelze analyzovat primárně kvalitativně, ani není možné využít výběrovou proceduru, která by soubor redukovala a vytvořila řádově menší reprezentativní soubor, jelikož jeden z klíčových cílů zadání sleduje parametr proporcionality reprezentace prezidentských kandidátů, témat či například expertních mluvčích. Jejich distribuce ve sledovaných pořadech ale nemá v základním souboru strukturu normálního rozložení. Jejich rozložení je determinováno do značné míry situačně, a tudíž by jakýkoliv pokus o reprezentativní redukci vedl k výrazným statistickým zkreslením.

Aplikace **kvantitativní části obsahové analýzy** probíhala v následujících krocích:

- I. V první kvantifikační fázi analýzy jsme převedli do operacionální, měřitelné podoby výše uvedené problémové okruhy/otázky tak, aby zvolené indikátory umožňovaly měřit objektivitu, respektive vyváženost jednotlivých příspěvků, a to jak celé „předvolební agendy“, tak reprezentaci jednotlivých kandidátů.
- II. Tyto měřitelné proměnné jsme rozdělili do následujících subcelků, z nichž každý představuje jeden atribut indikující naplňování sledovaných kritérií objektivitu, respektive vyváženosti a nestrannosti:

A) PŘÍSPĚVEK

- 1/ TÉMA (dominantní/vedlejší motiv, který strukturoval předvolební agendu – otevřená otázka, kategorizovaná zpětně)
- 2/ STOPÁŽ (v sekundách)
- 3/ TYP PŘÍSPĚVKU (podle žánrového členění)

B) MLUVČÍ

- 1/ TYP (moderátor, reportér, komentátor, expert, vox pop apod.)
- 2/ SOUND BITE (čistá stopáž promluvy)
- 3/ STRANICKÁ A PROFESNÍ IDENTIFIKACE (politik, expert, vox pop apod.)

C) VOLBY

- 1/ POČET PŘÍSPĚVKŮ A JEJICH DISTRIBUCE (frekvence příspěvků věnovaných volbám a jejich rozložení v čase)
- 2/ STOPÁŽ (časové pokrytí agendy voleb jako celku)
- 3/ TÉMATICKÉ INTEPRETAČNÍ RÁMCE

D) KANDIDÁTI

- 1/ SOUND BITE (čistá stopáž promluvy všech kandidátských promluv, zvukových výstupů kandidátů, live i záznamů, v daném příspěvku)
- 2/ CHARAKTERISTIKY A HODNOCENÍ KANDIDÁTA osobnostní, programové a ideové charakteristiky, celkové hodnotící vyznění příspěvku (neutrální / pozitivní / negativní valence).

III. Po tomto základním deskriptivním popisu souboru jsme přistoupili k analýze hlavních interpretačních rámců, jež používali novináři/pořady při konstrukci obrazu **jednotlivých prezidentských kandidátů**.

Při procesu operacionalizace mediálních rámců jsme vycházeli z referenční studie Matthese a Kohringa (2008). Výše uvedené proměnné tvořily základní soubor, který měl potenciál sytit jednotlivé potenciální interpretační rámce, jež sledované pořady/novináři více či méně vědomě užívali při referování o prezidentských volbách, respektive jednotlivých kandidátech.

Jak jsme již uvedli, mediální rámce nemají v teorii a výzkumu jednotnou operační definici – různé výzkumy používají odlišné metody, jak rámce konstruovat a jak k nim přiřadit analytické jednotky. V naší analýze používáme induktivní postup konstrukce interpretačních (mediálních) rámců, který se ukázal jako vhodnější pro práci s velkým, kvantitativně kódovaným souborem, který popisuje konstrukční mechanismy užívané zvláště ve zpravodajských pořadech.

2.4.2 Kvalitativní analýza

Otázka, do jaké míry dodržovaly vybrané pořady ustanovení § 31 odst. 2 a 3 zákona č. 231/2001 Sb., resp. zda předvolební vysílání jednotlivých stanic jako celek, i v rámci jednotlivých pořadů, dodržovalo zásady objektivního a vyváženého informování, má samozřejmě i svou kvalitativně analyzovatelnou dimenzi, která může prohloubit základní kvantitativně naznačené rámce a trendy. Pro kvalitativní analýzu platí, že důkazem významu určitého jevu není jeho frekvenční nasycenost, ale soustřeďuje se na významové akcenty samotných mluvčích/novinářů, které se snaží rekonstruovat. Jako základní přístup jsme zvolili koncepci kvalitativní obsahové analýzy Kimberley Neuendorf (2002), Neuendorf & Skalski (2009) doplněnou o metodu interpretativního čtení (Kronick, 1997), kterou jsme vzhledem k širokému spektru analyzovaných typů pořadů, žánrů a formátů doplnili prvky konverzační analýzy (Clayman, Heritage, 2002).

Vzhledem k výše uvedenému zadání jsme se soustředili v této kvalitativní části analýzy na komunikační (konverzační) chování/promluvy/otázky, respektive výrazové prostředky, které konstruovali novináři v publicistických pořadech. Analytickou jednotku představovala jak promluva/výrok profesionálního komunikátora (moderátora, reportéra, komentátora), tak i

jeho interakce s hosty. Cílem bylo zachytit jak artikulovaný postoj novinářů vůči prezidentským kandidátům, tak i jejich obraz, který z takové interakce vznikl. Speciální pozornost byla zaměřena především na problematiku týkající se dodržování kritérií žurnalistické objektivit. Kvalitativní analýza se soustředí na:

A) PROFESNÍ FAULY KMENOVÝCH ŽURNALISTŮ, kteří:

- 1) straní jednotlivým kandidátům (přímo i nepřímo),
- 2) snižují či zesměšňují kandidáta/y (přímo i nepřímo),
- 3) nekorigují hosta/y, kteří poškozují kandidáty za použití nekorektních argumentů nebo jim naopak zjevně straní, byť byli pozváni do vysílání jako neutrální hodnotitelé.

B) VĚCNÁ POCHYBENÍ KMENOVÝCH ŽURNALISTŮ, kteří:

- 4) uvádějí nepřesné informace,
- 5) zkreslují informace,
- 6) potlačují relevantní informace,

Zjištěná pochybení byla zaznamenávána do polostrukturovaných záznamových archů spolu s příslušnými ukázkami. Tyto archy sloužily spolu s kvantitativními daty jako podklad pro zpracování analýzy.

2.5 Sběr dat, jejich zpracování, analytici a kodéři

V rámci kvantitativní analýzy byla data kódována podle vytvořené kódovací knihy, ukládána do datové matice a zpracována statistickým softwarem SPSS PC. Kódování realizoval tým předem zaškolených kodérů. Každý analytik/kodér pracoval na jednom relativně samostatném celku. Kontinuálně probíhala diskuse sjednocující kódování nejednoznačně kategorizovatelných obsahů. V druhém stupni kontrolního kódování byl celý vzorek podroben kontrole tří analytiků, kteří měli za úkol sjednotit zbývající případy nejednoznačného kódování.

3. ANALYTICKÁ ČÁST

Analytická část zprávy je rozdělena do dvou základních kapitol, z nichž jedna je věnována vybraným zpravodajským, publicistickým a diskusním pořadům v rámci běžného vysílání, druhá pak diskusním pořadům s předvolební dramaturgií, které byly odvysílány v určeném období před 1. a 2. kolem prezidentských voleb.

Jednotkou výzkumu byl obrazový či příspěvek splňující následující kritéria:

- byl obsahově tematizován přítomností (před) volební agendy a/nebo
- tematizoval chování a výroky prezidentských kandidátů v jakýchkoliv kontextech.

Příspěvek jsme definovali jako obrazovou stopu, která je oddělena od předcházejícího a následujícího příspěvku. Dalším subtypem analytické jednotky je promluva (moderátorů, reportérů, komentátorů, hostů atd.), která byla využita při analýze zejména publicistických a diskusních pořadů.

ZPRAVODAJSKÉ A PUBLICISTICKÉ POŘADY

Kritéria pro posouzení objektivitu a vyváženosti zpravodajství byla operacionalizována do podoby následujících indikátorů:

- celková stopáž příspěvků poskytnutá kandidátům,
- téma příspěvku ve vztahu k jednotlivým prezidentským kandidátům,
- program kandidáta,
- chování kandidáta,
- osobnostní či profesní kompetence kandidáta,
- hodnotící vyznění příspěvku vůči kandidátovi (neutrální / pozitivní / negativní valence).

V neposlední řadě nás zajímaly další osoby vystupující v příspěvku:

- počet mluvčích – novinářů,
- počet mluvčích – expertů,
- počet mluvčích – VIP,
- počet mluvčích – vox populi.

V rámci kvalitativní analýzy se pak soustředíme na konkrétní moderátorské chyby:

- nekorektní interpretace (např. zkreslování, zveličování...),
- informační nepřipravenost a/ nebo věcná nepřesnost při formulování dotazu,
- nepřesné odkazování na zdroj (odkaz na zdroj uveden nepřesně),
- používání argumentů, které nelze spojit s jasně definovaným zdrojem,
- neschopnost odhalovat rozpory v postojích účastníků,
- neschopnost korigovat "fauly", kterých se mluvčí dopouštěli,
- neovládnutí emocí (ironie, sarkasmus, zesměšňování) na straně moderátora,
- defavorizace kandidáta (např. zesměšňování, dehonestace) ze strany moderátora
- favorizace kandidáta ze strany moderátora,
- nekorektní interpretace dat výzkumů veřejného mínění.

K popisu mediálního obrazu jednotlivých kandidátů využíváme reference, které jsme o těchto osobnostech identifikovali v relevantních zpravodajských a publicistických příspěvcích. Tyto

reference byly vytvořeny ze všech analyzovaných příspěvků s volební i mimovolební agendou coby konkrétní výpovědi o (a) programu kandidáta, (b) jeho konkrétních krocích a aktivitách, (c) jeho odborných a osobnostních předpokladech pro nejvyšší ústavní funkci. Reference jsou doprovázené hodnocením (pozitivní / neutrální / negativní valence).

DISKUSNÍ POŘADY

V rámci kvantitativní analýzy diskusních pořadů všech analyzovaných televizních a rozhlasových stanic jsme sledovali dva základní faktory:

- kvantitativní reprezentaci kandidátů a
- strukturu a povahu dotazů položených moderátorem.

Kvantitativní reprezentace prezidentských kandidátů sleduje:

- zastoupení kandidátů v jednotlivých diskusních pořadech,
- stopáž, která byla těmto kandidátům poskytnuta,
- počet dotazů, které byly adresovány jednotlivým kandidátům.

Struktura a povaha dotazů položených moderátorem má pak tyto indikátory:

- typologie dotazů
 - hlavní dotaz (zadání tematického rámce),
 - vedlejší dotaz (rozvíjení tématu nastoleného hlavním dotazem),
 - doplňovací dotaz (výzva k upřesnění odpovědi).
- míra polemičnosti dotazů - valence
 - neutrální dotaz,
 - vstřícný dotaz (nahrávka),
 - kritický dotaz (tvrzení/otázka, která má tendenci zpochybnit stanovisko mluvčího/kandidáta).
- zacílení dotazů
 - ad hominem (kritická osobní otázka, která zpochybňuje kredibilitu kandidáta, respektive upozorňuje na informaci, která by mohla zpochybnit jeho obraz)
 - ad rem (obecně zjišťování).

Analýza struktury dotazů se zaměřila na následující rámce přikládané jednotlivým kandidátům:

- program kandidáta, plány ve funkci prezidenta,
- osobnostní rysy, morální integrita kandidáta,
- vnitropolitické názory kandidáta,
- zahraničně politické názory kandidáta,
- hodnotové, ideové, politické postoje kandidáta,
- volební strategie, chování kandidáta v kampani,
- hodnocení protikandidáta.

V rámci kvalitativní analýzy se pak soustředíme na konkrétní moderátorské chyby:

- nekorektní interpretace (např. zkreslování, zveličování...),
- informační nepřipravenost a/ nebo věcná nepřesnost při formulování dotazu,
- nepřesné odkazování na zdroj (odkaz na zdroj uveden nepřesně),
- používání argumentů, které nelze spojit s jasně definovaným zdrojem,
- neschopnost diskusi soudcovat, odhalovat rozpory v postojích účastníků,

- moderátor nesehrával roli názorového oponenta,
- neschopnost odhalovat rozpory v postojích účastníků,
- neschopnost korigovat “fauly”, kterých se diskutující dopouštěli,
- neovládnutí emocí (ironie, sarkasmus, zesměšňování) na straně moderátora,
- defavorizace kandidáta (např. zesměšňování, dehonestace) ze strany moderátora,
- favorizace kandidáta ze strany moderátora,
- nekorektní interpretace dat výzkumů veřejného mínění.

Následující kapitoly předkládají výstupy analýzy vybraných zpravodajských, publicistických a diskuzních pořadů v následujícím pořadí:

1) Pořady zpravodajské, diskusní a publicistické

- **Zprávy FTV Prima** (relevantní zpravodajské příspěvky v rámci vysílání v období 15. 12. 2017 – 26. 1. 2018)
- **Partie** (vysílání 7. 1., 14. 1. a 21. 1. 2018)
- **Očima Josefa Klímy** (vysílání 7. 1., 14. 1. a 21. 1. 2018)

2) Diskusní pořady s předvolební dramaturgií

- **Česko hledá prezidenta** (vysílání 23. 1. 2018)

Poznámka: Ve zprávě se pracuje se členěním příspěvků dle data jejich vysílání na následující období (není-li u konkrétních pořadů uvedeno jinak):

- 1. kolo: 15. 12. 2017 – 12. 1. 2018,
- 2. kolo: 13. 1. - 26. 1. 2018.

3.1 Zpravodajské, publicistické a diskuzní pořady

3.1.1 Zprávy FTV Prima

Zprávy FTV Prima jsou hlavní zpravodajskou relací stanice Prima TV, jejich stopáž byla ve sledovaném období značně proměnlivá, pohybovala se zhruba mezi 20 až 35 minutami. Do

analýzy vstoupila všechna vysílání v období od 15. 12. 2017 do 26. 1. 2018, tj. celkem 43 relací (29 před prvním kolem a 14 před kolem druhým). Identifikovali jsme 83 příspěvků, které byly z hlediska naší analýzy relevantní (před prvním kolem voleb 34 a před druhým 49). Z hlediska typu příspěvků převládaly před oběma koly kombinované příspěvky, v menší míře se objevovaly čtené zprávy.

Tabulka 1: Typy příspěvků (N = 83)

	1. kolo		2. kolo		celkem	
	počet	v %	počet	v %	počet	v %
kombinovaný příspěvek	29	85 %	42	86 %	71	86 %
čtená zpráva	5	15 %	3	6 %	8	10 %
jiné			4	8 %	4	5 %
celkem	34	100 %	49	100 %	83	100 %

3.1.1.1 Pozice volební agendy

Před prvním kolem voleb v relevantních příspěvcích převládala mimovolební agenda (53 %), kdy byl tematizován postup Miloše Zemana při sestavování vlády, vztah Zeman – Babiš v kontextu kauzy Čapí hnízdo nebo prezidentův vánoční projev. Před druhým kolem již měla agenda voleb pozici hlavního tématu v téměř třech čtvrtinách příspěvků (74 %). Vedle standardního zpravodajského pokrývání voleb byla velká pozornost rovněž věnována debatě Miloše Zemana a Jiřího Drahoše na Primě a útoku ukrajinské aktivistky na Miloše Zemana.

Tabulka č. 2: Pozice tématu prezidentských voleb v relevantních příspěvcích (N = 83)

	1. kolo		2. kolo		celkem	
	počet	v %	počet	v %	počet	v %
hlavní téma	15	44 %	36	74 %	51	61 %
zmínka	1	3 %	5	10 %	6	7 %
volby nejsou tématem	18	53 %	8	16 %	26	31 %
celkem	34	100 %	49	100 %	83	100 %

Před prvním kolem voleb se na obrazovkách Primy dostal nejčastěji ke slovu Miloš Zeman (celková stopáž promluv 2,5 minuty). S výjimkou komentáře k útoku ukrajinské aktivistky hovořil pouze v příspěvcích s mimovolební tematikou (podpora Babišově vládě, vánoční poselství). Ostatní kandidáti hovořili v rozmezí 9 – 36 sekund, průměrná stopáž jejich promluv byla velmi podobná (5 – 9 sekund).

Před druhým kolem voleb promlouvali především oba postoupivší kandidáti (Miloš Zeman necelé 4 minuty, Jiří Drahoš 2,25 minuty). Stopáž promluv ostatních kandidátů činila nejvýše 15 sekund.

Tabulka 3: Počet promluv jednotlivých kandidátů, celková stopáž a průměrná délka promluvy

	1. kolo	2. kolo	celkem
--	---------	---------	--------

	počet promluv	celková stopáž promluv	průměrná délka promluvy	počet promluv	celková stopáž promluv	průměrná délka promluvy	počet promluv	celková stopáž promluv	průměrná délka promluvy
Zeman	5	2 min 31 s	30 s	9	3 min 54 s	26 s	14	6 min 25 s	28 s
Drahoš	3	18 s	6 s	4	2 min 18 s	35 s	7	2 min 36 s	22 s
Topolánek	5	36 s	7 s	1	15 s	15 s	6	51 s	9 s
Fischer	2	18 s	9 s	1	12 s	12 s	3	30 s	10 s
Hannig	2	17 s	9 s	1	7 s	7 s	3	24 s	8 s
Hilšer	2	16 s	8 s	1	13 s	13 s	3	29 s	10 s
Horáček	2	15 s	8 s	1	5 s	5 s	3	20 s	7 s
Hynek	2	9 s	5 s	1	7 s	7 s	3	16 s	5 s
Kulhánek	2	11 s	6 s	1	5 s	5 s	3	16 s	5 s

V příspěvcích tematizujících prezidentské volby, prezidentský úřad nebo jednotlivé kandidáty často hovořili nejrůznější externí mluvčí. Byli to nejčastěji představitelé politické scény, s menší frekvencí také reprezentanti institucí a státní úředníci nebo experti.

Tabulka 4: Externí mluvčí v hlavních zprávách FTV Prima

jméno mluvčího	organizace, afiliace	jméno mluvčího	organizace, afiliace
zaměstnanci FTV Prima			
Marek Singer	generální ředitel FTV Prima		
novináři z jiných médií			
Štěpán Kotrba	mediální a politický analytik, novinář	Jan Pokorný	moderátor, ředitel zpravodajství ČRo
politici			
Markéta Adamová Pekarová	poslankyně, místopředsedkyně TOP 09	Martin Kolovratník	poslanec ANO
Andrej Babiš	premiér (v demisi), předseda ANO	Jaroslav Kubera	senátor ODS
Ivan Bartoš	předseda strany, Piráti	Martin Kupka	místopředseda ODS
Pavel Bělobrádek	předseda KDU-ČSL	Jörg Meuthen	předseda AFD
Jan Birke	poslanec ČSSD	Jakub Michálek	předseda poslaneckého klubu strany Piráti
Miroslav Brabec	starosta městského obvodu Plzeň 1, ČSSD	Petr Mlsna	náměstek ministra vnitra
Richard Brabec	ministr životního prostředí, vicepremiér, ANO	Jaroslava Němcová	ministerně práce a sociálních věcí, ANO
Michal Canov	starosta Chrástavy, SLK	Miroslava Němcová	poslankyně, ODS
Jiří Dolejš	místopředseda KSČM	Tomio Okamura	předseda hnutí SPD
Jaroslav Dvořák	poslanec, SPD	Jiří Paroubek	bývalý předseda ČSSD
Jaroslav Faltýnek	předseda poslaneckého klubu ANO	Robert Pelikán	ministr spravedlnosti, ANO
Jan Farský	předseda poslaneckého klubu hnutí STAN	Jiří Pospíšil	předseda strany TOP09 a europoslanec
Mikuláš Ferjenčík	poslanec, Piráti	Alen Schillerová	ministerně financí, nestr. za ANO
Karel Ferschmann	starosta Němčovic, BEZPP	Karel Schwarzenberg	poslanec TOP 09, prezidentský kandidát 2013
Petr Fiala	předseda ODS	Zbyněk Stanjura	předseda poslaneckého klubu ODS
Jan Fischer	bývalý předseda vlády, býv. ministr financí, prezidentský kandidát 2013	Bohuslav Svoboda	poslanec ODS
Petr Gazdík	předseda STAN	Milan Štěch	předseda Senátu, ČSSD
Gustáv Husák	bývalý prezident	Dan Ťok	ministr dopravy, nestr. za ANO
Lucie Hrdá	obhájkyň aktivistky hnutí Femen	Kateřina Valachová	poslankyně, místopředsedkyně poslaneckého klubu ČSSD

jméno mluvčího	organizace, afiliace	jméno mluvčího	organizace, afiliace
Milan Chovanec	poslanec, bývalý ministr vnitra, statutární místopředseda ČSSD	Jan Vik	(SPR-RSČ) tehdejší poslanec
Miroslav Kalousek	předseda posl. klubu TOP 09	Adam Vojtěch	ministr zdravotnictví v demisi, nestr. za ANO
Václav Klaus	bývalý prezident	Tomáš Zdechovský	europoslanec, KDU-ČSL
reprezentanti institucí, státní úředníci			
Petra Báčová	mluvčí Českého statistického úřadu	Matyáš Vitík	mluvčí České pošty
Markéta Čížková	předsedkyně volební komise	Eva Nová	zapisovatelka volební komise
Sylva Dostálová	mluvčí Nejvyššího správního soudu		
Daniel Dvořák	mluvčí policie ČR, Karlovy Vary	Klára Pěkníková	mluvčí ministerstva vnitra
Gabriela Holčáková	mluvčí policie Moravskoslezského kraje	Michael Žantovský	bývalý mluvčí a poradce Václava Havla, ředitel knihovny Václava Havla
Petr Habenicht	mluvčí policejního prezidia	Irena Storová	zastupující ředitelka SÚKL
Eliška Hašková Coolidge	zvláštní asistentka pěti amerických prezidentů	Jana Šejharová	předsedkyně volební komise
Veronika Hokrová	mluvčí policie ČR, Plzeň-město	Ondřej Šrámek	mluvčí Prahy 6
Lenka Krausová	mluvčí policie Jihočeského kraje	Michal Vojáček	mluvčí města Litomyšl
Petr Kroupa	ředitel Odboru památkové péče Kanceláře prezidenta republiky	Marcela Voženílková	mluvčí městské části Praha 8
Vratislav Loučka	zapisovatel volební komise	Romana Machaňová	zapisovatelka volební komise
spolupracovníci kandidátů			
Kateřina Procházková	tisková mluvčí Jiřího Drahoše	Jiří Ovčáček	tiskový mluvčí prezidenta republiky
experti			
Hajo Funke	politolog, Svobodná univerzita Berlín	Josef Mlejnek	Institut politologických studií, Katedra politologie
Lukáš Jelínek	politolog, Masarykova demokratická akademie	Ladislav Mrklas	politolog, Cevro institut
Petr Just	vedoucí Kat. politologie a humanitních studií Metropol. univ.	Miloš Müller	střelecký instruktor, Firma Hard Task s.r.o.
Michal Klíma	politolog, rektor MUP	Lukáš Novotný	politolog, FF UJEP
Jan Kubáček	politolog	Alexander Tomský	politolog a nakladatel
Jan Kudrna	ústavní právník a vysokoškolský pedagog, PF UK, MUP	Andor Šándor	bezpečnostní poradce
Thomas Kulidakis	komentátor a moderátor ČRo Plus	Zdeněk Zahradník	majitel VIP Service Prague, expert na ochranu osob
umělci, sportovci a ostatní VIP			
Jiří Belda	zlatník	Lubomír Nečas	praktický lékař, Zlín
Angelina Diashová	aktivistka z hnutí Femen	Petra Nováková	lékárnice
Dominik Duka	kardinál, arcibiskup pražský	Ondřej Sobotka	praktický lékař
Jiří Grygar	astronom a astrofyzik	Olga Sommerová	režisérka
Petr Janda	muzikant kapely Olympic		

3.1.1.2 Reference o kandidátech

Distribuce referencí o jednotlivých kandidátech byla před prvním kolem značně nerovnoměrná, 56 % výpovědí se týkalo Miloše Zemana. Šlo ovšem především o reference v mimovolebním kontextu, týkající se sestavování vlády, různých vztahů prezidenta a premiéra nebo Zemanova vánočního poselství. Ostatním kandidátům bylo věnováno 2 % - 12 % referencí.

Před druhým kolem zůstala pozornost věnovaná Miloši Zemanovi na zhruba stejné úrovni (54 %), výrazně vzrostl podíl referencí navázaných na Jiřího Drahoše (32 %). Ostatním kandidátům byla věnována nejvýše 3 % výpovědí.

Tabulka 5: Počet referencí o jednotlivých kandidátech (N = 364)

	1. kolo		2. kolo		celkem	
	počet	v %	počet	v %	počet	v %
Zeman	65	56 %	135	54 %	200	55 %
Drahoš	12	10 %	78	32 %	90	25 %
Topolánek	14	12 %	5	2 %	19	5 %
Horáček	4	3 %	7	3 %	11	3 %
Hannig	6	5 %	5	2 %	11	3 %
Hilšer	5	4 %	5	2 %	10	3 %
Fischer	2	2 %	7	3 %	9	3 %
Kulhánek	4	3 %	4	2 %	8	2 %
Hynek	4	3 %	2	1 %	6	2 %
celkem	116	100 %	248	100 %	364	100 %

Naprostá většina referencí o kandidátech z období před prvním kolem volby spadá do rámce jejich konkrétních kroků a aktivit (89 %). Desetina výpovědí konstruuje obraz kandidátů v rámci jejich profesních a osobnostních kompetencí, programový rámec je zastoupen jen okrajově (2 %).

V příspěvcích z období před druhým kolem voleb lze porovnávat hlavně mediální obraz obou postoupivších kandidátů, pro které se podařilo nashromáždit dostatečný počet referencí. U Miloše Zemana je silněji zastoupen rámec jeho konkrétních kroků (82 %), neboť TV Prima informovala i o Zemanových krocích souvisejících s jeho ústavní funkcí a věnovala se i reflexi jeho minulého prezidentského období. U Jiřího Drahoše je výrazněji než u protikandidáta přítomen rámec profesních a osobnostních kompetencí (28 %), sycený zejména zpravodajským pokrýváním podpory, které se Drahošovi dostalo od ostatních kandidátů i jiných osobností.

Tabulka 6: Typy referencí o kandidátech (N = 364)

		program kandidáta		konkrétní kroky kandidáta		profesní, osobnostní kompetence kandidáta		celkem	
		počet	v %	počet	v %	počet	v %	počet	v %
1. kolo	Zeman	1	2 %	61	94 %	3	5 %	65	100 %
	Topolánek			13	93 %	1	7 %	14	100 %
	Drahoš	1	8 %	8	67 %	3	25 %	12	100 %
	Hannig			5	83 %	1	17 %	6	100 %
	Hilšer			4	80 %	1	20 %	5	100 %
	Horáček			4	100 %			4	100 %
	Hynek			3	75 %	1	25 %	4	100 %
	Kulhánek			3	75 %	1	25 %	4	100 %
	Fischer			2	100 %			2	100 %
	celkem	2	2 %	103	89 %	11	10 %	116	100 %
2. kolo	Zeman	1	1 %	110	82 %	24	18 %	135	100 %

	program kandidáta		konkrétní kroky kandidáta		profesní, osobnostní kompetence kandidáta		celkem	
	počet	v %	počet	v %	počet	v %	počet	v %
Drahoš	1	1 %	55	71 %	22	28 %	78	100 %
Horáček			6	86 %	1	14 %	7	100 %
Fischer			6	86 %	1	14 %	7	100 %
Topolánek			4	80 %	1	20 %	5	100 %
Hannig			4	80 %	1	20 %	5	100 %
Hilšer			3	60 %	2	40 %	5	100 %
Kulhánek			4	100 %			4	100 %
Hynek			2	100 %			2	100 %
<i>celkem</i>	<i>2</i>	<i>1 %</i>	<i>194</i>	<i>78 %</i>	<i>52</i>	<i>21 %</i>	<i>248</i>	<i>100 %</i>

Většina referencí o kandidátech odvysílaných ve zpravodajských relacích před prvním kolem voleb měla neutrální hodnotící vyznění (73 %). Pozitivní valenci pozorujeme zejména u Mirka Topolánka (57 %), především díky informování o jeho dobrých výsledcích v předvolebních průzkumech. Naopak negativní valence je patrná hlavně u Jiřího Drahoše (42 %), kdy byla kriticky hodnocena jeho neochota zúčastnit se plánované debaty s Mirkem Topolánkem. V obou případech ovšem vycházíme z celkově nízkého počtu výpovědí.

I před druhým kolem voleb celkově převažovaly reference s neutrálním hodnotícím vyzněním (67 %). U Jiřího Drahoše byly nadprůměrně často zastoupeny výpovědi s pozitivní valencí (26 %), jejich obsahovou agendou bylo zejména vyjadřování podpory ze strany nepostupujících protikandidátů a různých známých osobností. U Miloše Zemana naopak vidíme větší zastoupení výroků s negativní valencí (21 %). Tematizovány byly některé Zemanovy problematické kroky a vyjádření v minulosti, jeho současní spolupracovníci nebo menší než očekávaný volební zisk v prvním kole.

Tabulka 7: Hodnotící aspekt výpovědí o kandidátech (N = 364)

		neutrální		pozitivní		negativní		celkem	
		počet	v %	počet	v %	počet	v %	počet	v %
1. kolo	Zeman	51	79 %	7	11 %	7	11 %	65	100 %
	Topolánek	5	36 %	8	57 %	1	7 %	14	100 %
	Drahoš	6	50 %	1	8 %	5	42 %	12	100 %
	Hannig	6	100 %					6	100 %
	Hilšer	5	100 %					5	100 %
	Horáček	2	50 %			2	50 %	4	100 %
	Hynek	4	100 %					4	100 %
	Kulhánek	4	100 %					4	100 %
	Fischer	2	100 %					2	100 %
	<i>celkem</i>	<i>85</i>	<i>73 %</i>	<i>16</i>	<i>14 %</i>	<i>15</i>	<i>13 %</i>	<i>116</i>	<i>100 %</i>
2. kolo	Zeman	92	68 %	15	11 %	28	21 %	135	100 %
	Drahoš	50	64 %	20	26 %	8	10 %	78	100 %
	Horáček	4	57 %	2	29 %	1	14 %	7	100 %
	Fischer	4	57 %	2	29 %	1	14 %	7	100 %
	Topolánek	3	60 %			2	40 %	5	100 %
	Hannig	4	80 %	1	20 %			5	100 %
	Hilšer	4	80 %	1	20 %			5	100 %
	Kulhánek	3	75 %			1	25 %	4	100 %
	Hynek	2	100 %					2	100 %
	<i>celkem</i>	<i>166</i>	<i>67 %</i>	<i>41</i>	<i>17 %</i>	<i>41</i>	<i>17 %</i>	<i>248</i>	<i>100 %</i>

Před 1. kolem voleb byly hlavní obsahovou agendou referencí o kandidátech aktivity úřadujícího prezidenta (37 %), neboť nadpoloviční většina výpovědí byla navázána na tohoto politika. Výrazněji byly zastoupeny také informace o průběhu a konání voleb (16 %) a zpravodajské pokrývání aktivit jednotlivých kandidátů v souvislosti s volbami (13 %).

Před 2. kolem se hlavní pozornost zaměřila na debaty kandidátů v médiích – na přípravu a organizaci debat, jejich průběh a následná hodnocení (23 %). Nemalá část referencí byla i nadále věnována aktivitám Miloše Zemana ve funkci prezidenta (16 %) a interpretacím a komentářům k výsledkům voleb (13 %).

Tabulka 8: Struktura obsahové agendy - detailně (N = 364)

	1. kolo		2. kolo		celkem	
	počet	v %	počet	v %	počet	v %
aktivity M. Zemana ve funkci prezidenta	43	37 %	39	16 %	82	23 %
debaty kandidátů v médiích - organizace, účast kandidátů, hodnocení	9	8 %	58	23 %	67	18 %
informace o konání a průběhu voleb	19	16 %	21	9 %	40	11 %
aktivity kandidátů v souvislosti s volbami	15	13 %	24	10 %	39	11 %
interpretace a komentáře k výsledkům voleb			33	13 %	33	9 %
vyjádření podpory jednotlivým kandidátům	2	2 %	21	9 %	23	6 %
prezentace výsledků 1. / 2. kola			21	9 %	21	6 %
reflexe voleb na domácí politické scéně	2	2 %	12	5 %	14	4 %
prezentace předvolebních výzkumů	11	10 %	1	0,4 %	12	3 %
soudní projednávání stížnosti na registraci pěti kandidátů	10	9 %			10	3 %
minulost kandidátů	1	1 %	6	2 %	7	2 %
vlastnosti a povahy kandidátů, partnerské vztahy			6	2 %	6	2 %

	1. kolo		2. kolo		celkem	
	počet	v %	počet	v %	počet	v %
průběh předvolební kampaně	2	2 %	2	1 %	4	1 %
programové cíle kandidátů	2	2 %	1	0,4 %	3	1 %
financování předvolebních kampaní			2	1 %	2	1 %
zdravotní stav kandidátů			1	0,4 %	1	0,3 %
celkem	116	100 %	248	100 %	364	100 %

Výše uvedené okruhy obsahové agendy jsme sloučili do šesti širších kategorií dle schématu v následující tabulce. Následně jsme analyzovali konstrukci mediálního obrazu jednotlivých kandidátů před oběma koly pomocí těchto kategorií.

Tabulka 9: Struktura obsahové agendy – základní a rozvinutá kategorizace

základní kategorizace	rozvinutá kategorizace
předvolební kampaň, debaty v médiích	debaty kandidátů v médiích - organizace, účast kandidátů, hodnocení
	aktivity kandidátů v souvislosti s volbami
	průběh předvolební kampaně
	financování předvolebních kampaní
zpravodajské pokrytí voleb	informace o konání a průběhu voleb
	prezentace výsledků 1. / 2. kola
	prezentace předvolebních výzkumů
	soudní projednávání stížnosti na registraci pěti kandidátů
aktivity M. Zemana ve funkci prezidenta	aktivity M. Zemana ve funkci prezidenta
reflexe a interpretace voleb	interpretace a komentáře k výsledkům voleb
	reflexe voleb na domácí politické scéně
vyjádření podpory jednotlivým kandidátům	vyjádření podpory jednotlivým kandidátům
osobnosti kandidátů	minulost kandidátů
	vlastnosti a povahy kandidátů, partnerské vztahy
	programové cíle kandidátů
	zdravotní stav kandidátů

Porovnání konstrukce mediálních obrazů jednotlivých kandidátů v hlavní zpravodajské relaci Primy je limitováno malým počtem referencí, které se k většině kandidátů podařilo shromáždit. Před prvním kolem volby se od ostatních kandidátů výrazně odlišoval Miloš Zeman, jehož obraz byl z velké části vytvářen výpověďmi o výkonu jeho prezidentského úřadu v mimovolebním kontextu (66 %). U Mirka Topolánka převažoval rámec zpravodajského pokrytí voleb (57 %), sycený zejména zmínkami o dobrých výsledcích v průzkumech veřejného mínění, u Jiřího Drahoše rámec předvolební kampaně a mediálních debat (50 %), neboť TV Prima kriticky refletovala jeho omluvu z účasti v plánovaném předvolebním duelu.

Před druhým kolem voleb byl mediální obraz Miloše Zemana stejnou měrou vytvářen pomocí rámce předvolební kampaně a mediálních debat (30 %) a mimovolebních aktivit prezidenta (29 %). U Jiřího Drahoše spadala polovina referencí do rámce předvolební kampaně a mediálních debat, a to díky účasti v duelu s Milošem Zemanem na této stanici. Výrazněji byl zastoupen ještě rámec reflexe a interpretace výsledků voleb (21 %), kdy byly prezentovány názory různých osobností na Drahošův výsledek v prvním kole a na jeho šance v kole druhém.

Tabulka 10: Obsahová agenda referencí o kandidátech (N = 364)

		předvolební kampaň, debaty v médiích		zpravodajské pokrytí voleb		aktivity M. Zemana ve funkci prezidenta		reflexe a interpretace voleb		vyjádření podpory jednotlivým kandidátům		osobnosti kandidátů		celkem	
		počet	v %	počet	v %	počet	v %	počet	v %	počet	v %	počet	v %	počet	v %
1. kolo	Zeman	6	9 %	13	20 %	43	66 %	1	2 %	1	2 %	1	2 %	65	100 %
	Topolánek	4	29 %	8	57 %					1	7 %	1	7 %	14	100 %
	Drahoš	6	50 %	4	33 %			1	8 %			1	8 %	12	100 %
	Hannig	3	50 %	3	50 %									6	100 %
	Hilšer	2	40 %	3	60 %									5	100 %
	Horáček	2	50 %	2	50 %									4	100 %
	Hynek	1	25 %	3	75 %									4	100 %
	Kulhánek	1	25 %	3	75 %									4	100 %
	Fischer	1	50 %	1	50 %									2	100 %
	<i>celkem</i>	26	22 %	40	35 %	43	37 %	2	2 %	2	2 %	3	3 %	116	100 %
2. kolo	Zeman	41	30 %	24	18 %	39	29 %	17	13 %	6	4 %	8	6 %	135	100 %
	Drahoš	39	50 %	8	10 %			16	21 %	9	12 %	6	8 %	78	100 %
	Horáček	2	29 %	2	29 %			2	29 %	1	14 %			7	100 %
	Fischer	1	14 %	3	43 %			2	29 %	1	14 %			7	100 %
	Topolánek	2	40 %	1	20 %			1	20 %	1	20 %			5	100 %
	Hannig	1	20 %	1	20 %			2	40 %	1	20 %			5	100 %
	Hilšer			2	40 %			2	40 %	1	20 %			5	100 %
	Kulhánek			1	25 %			2	50 %	1	25 %			4	100 %
	Hynek			1	50 %			1	50 %					2	100 %
	<i>celkem</i>	86	35 %	43	17 %	39	16 %	45	18 %	21	9 %	14	6 %	248	100 %

KVALITATIVNÍ ANALÝZA

Kvalitativní analýza zpravodajské relace TV Prima odhalila některá různě závažná pochybení novinářů této stanice.

Za relativně nejzávažnější chybu pokládáme příspěvek v relaci ze 7. 1. 2018, věnující se zrušení plánované série předvolebních debat. Zatímco omluva Jiřího Drahoše z jedné plánované debaty na Primě je obsáhle tematizována s výrazně negativním vyzněním, rozhodnutí Miloše Zemana neúčastnit se žádné z debat v médiích je pouze krátce zmíněno bez hodnotícího pohledu. Dále se v relaci ze 4. 1. 2018 k tématu migračních kvót vyjadřují pouze dva z devíti prezidentských kandidátů (Mirek Topolánek a Jiří Drahoš) a není uvedeno žádné vysvětlení pro tento výběr. Jedná se ovšem o jednotlivá pochybení, která neindikují systematický favorizující či defavorizující přístup k jedné či více kandidujících osobnostem.

Další dva okruhy problémů pokládáme za méně závažné, bez potenciálu narušit objektivní a vyvážený přístup ke kandidujícím osobnostem:

- Ve více případech jsou jako informační zdroj uvedeny výzkumy veřejného mínění, aniž by byly blíže specifikovány.⁵
- Nepřesné a zjednodušující odkazování na informační zdroje, zejména na blíže nespecifikované skupiny („Podle některých lidí / politologů ...“, Někteří politici...“).

3.1.2 Partie

Partie je hlavním diskuzním pořadem TV Prima. Je vysílán vždy v neděli v 11 hodin, moderátor hovoří s jedním či dvěma hosty. Stopáž pořadu činí přibližně 50 minut. Do sledovaného období spadala tři vysílání tohoto pořadu, z toho jedno před 1. kolem a dvě před 2. kolem. Ve všech těchto těchto vysíláních byla sledovaná agenda nějakým způsobem přítomna. Následující tabulka mapuje, kdo byli hosté těchto tří debat.

Tabulka 11: Hosté v jednotlivých vysíláních pořadu Partie a pozice tématu prezidentských voleb

	datum vysílání	hosté
1. kolo	7. 1. 2018	Václav Klaus, exprezident
2. kolo	14. 1. 2018	Andrej Babiš, předseda hnutí ANO
	21. 1. 2018	Karla Šlechtová, ministryně obrany, ANO Jana Černochová, předsedkyně Výboru pro obranu PS, ODS

Ve vysílání ze 7. 1. Václav Klaus prezentoval své názory mimo jiné i na nadcházející prezidentské volby a na roli Miloše Zemana při vzniku nové vlády. Přestože se Václav Klaus krom pozitivního hodnocení Mirka Topolánka v roli prezidentského kandidáta vyhýbal adresným vyjádřením o jednotlivých osobnostech, byla z kontextu zřejmá jeho podpora Miloši Zemanovi a kritika vůči kandidátům bez politických zkušeností a jasné názorové profilace, zejména vůči Jiřímu Drahošovi. Aktivity úřadujícího prezidenta v procesu sestavování vlády Andreje Babiše zhodnotil jako standardní postup, zpochybnil existenci „paktu“ mezi prezidentem a premiérem.

V relaci ze 14. 1. se k některým prezidentským kandidátům vyjádřil Andrej Babiš. Manifestoval svou podporu Miloši Zemanovi, označil jej za vynikajícího rétora a ekonomického diplomata. Vyslovil i několik kritických výhrad či doporučení – prezident Zeman by se podle něj měl zbavit kontroverzních spolupracovníků, deklarovat, že jeho zájmem není posunout Českou republiku do sféry vlivu Ruska a Číny a obecně s veřejností více komunikovat a své kroky vysvětlovat, mimo jiné i účastí v debatách před druhým kolem prezidentských voleb.

Jiřího Drahoše Babiš označil za osobnost, která nedosahuje kvalit Miloše Zemana. Vyslovil názor, že Drahoš není hlavním Zemanovým protivníkem, ale je jím část voličů, která si pokračování jeho prezidentského mandátu nepřeje. Svě vztahy s Jiřím Drahošem označil za korektní a dokáže si představit spolupráci s ním, bude-li Drahoš zvolen prezidentem.

⁵ Není uvedena instituce, která výzkum prováděla, výzkumná otázka či otázky, období sběru dat, velikost vzorku apod.

Z ostatních kandidátů se Andrej Babiš vyjádřil ještě k Mirku Topolánkovi, kterého ostře kritizoval za korupční praktiky v době vládnutí jeho kabinetu a vyjádřil spokojenost s malou voličskou podporou, již v prvním kole Topolánek dosáhl.

V debatě s ministryní Karlou Šlechtovou a předsedkyní obranného výboru Janou Černochovou byla sledovaná agenda přítomna jen okrajově. V úvodní reportáži byla zmíněna účast Miloše Zemana na jednání poslanecké sněmovny při projednávání žádosti o důvěru vlády Andreje Babiše a byl reprodukován Zemanův požadavek na potvrzení podpory 101 poslanců pro druhou Babišovu vládu. V další části pořadu byl krátce zmíněn prezidentův souhlas s těsnější spoluprací české brigády rychlého nasazení s jednou z divizí německé armády.

Přístup moderátorů ve vysíláních ze 14. 1. a 21. 1. 2018 považujeme za korektní, bez větších profesních pochybení nebo favorizačních či defavorizačních tendencí. Za problematické pokládáme vystupování moderátorky Terezie Kašparovské v relaci ze 7. 1. 2018. Její přístup k Václavu Klausovi lze označit jako velmi vstřícný, téměř nepokládala doplňující či rozšiřující dotazy, nekonfrontovala hosta s jinými názorovými pozicemi. Za chybu moderátorky považujeme dvojí metr při hodnocení neúčasti kandidátů v debatách. Zatímco neúčast Jiřího Drahoše v jednom z plánovaných duelů hodnotila negativně⁶ a opakovanými dotazy hosta vybízela k razantnějšímu vyjádření na toto téma⁷, nepřítomnost Miloše Zemana ve všech debatách před prvním kolem voleb pouze označila za „taktiku“ bez hodnotícího zabarvení⁸.

3.1.3 Očima Josefa Klímy

Očima Josefa Klímy je publicistický a investigativní pořad vysílaný televizí Prima. Ve sledovaném období byl vysílán jednou týdně v neděli se stopáží okolo 50 minut. Analyzovali jsme celkem tři vysílání pořadu, jedno z období před prvním kolem volby a dvě z období před kolem druhým. Každé vysílání obsahovalo úvodní slovo Josefa Klímy, 4 – 5 reportáží se stopáží 4,5 až 10 minut, mezi něž byl vsunut přibližně pětiminutový reklamní blok, krátkou glosu některé známé osobnosti a závěrečné slovo Josefa Klímy. Klíma rovněž v průběhu pořadu krátce uváděl a představoval jednotlivé reportáže.

Analyzovaná agenda měla v pořadu minoritní pozici. Objevila se ve všech třech úvodních slovech Josefa Klímy, bez vazby k dalšímu obsahu pořadu. V relaci ze 7. 1. se Klíma pouze zmínil o blížících se volbách, 14. 1. neadresně pozitivně ocenil zajímavé osobnosti mezi prezidentskými kandidáty a 21. 1. vyzdvihl výhody přímé volby oproti volbě nepřímé. Zkoumaná agenda byla rovněž přítomna v glose houslisty Pavla Šporcla z 21. 1. 2018. Šporcl krom vyzvy k účasti v druhém kole voleb pozitivně ohodnotil kandidáty, kteří se účastnili předvolebních debat, aniž by někoho z nich jmenoval: „*Kampaň možná nebyla příliš zajímavá a občas i trochu nudná, ale ukázalo se, že máme několik vynikajících kandidátů, tedy těch, kteří se chtěli stát prezidentem. Tito lidé ukázali, že umí spolu debatovat, diskutovat, že jsou na*

⁶ „*Pane prezidente, vám se stalo, že jste za posledních 30 let si netroufl jít do nějakého duelu?*“

⁷ „*Co to vypovídá o kandidátech, že takto nechtějí se prezentovat před svými voliči?*“; „*Co podle vás vzkazuje, já se zeptám ještě jednou, kandidát, kupříkladu Jiří Drahoš, který odmítá se střetnout s jiným protikandidátem?*“

⁸ „*Současná hlava státu Miloš Zeman ohlásil, že nepovede kampaň, neúčastní se předvolebních diskuzí. Použil byste taktiku Miloše Zemana na jeho místě, neúčastnil se kampaně?*“

úrovni, že se nehádají. Zkrátka takových politiků bychom měli mít víc a já doufám, že oni v politice zůstanou.“

Tabulka 12: Přehled reportáží odvysílaných ve sledovaném období v pořadu Očima Josefa Klímy

datum vysílání	obsah reportáže	stopáž
7. 1. 2018	Komplikované vyšetřování vraždy prostitutky	10 min 48 s
	Diabetes - možná léčba operací?	6 min 22 s
	Evangelický farář se zájmem o metalovou hudbu	5 min 54 s
	Vývoj v oblasti léčby AIDS	5 min 0 s
	Glosa Jakuba Koháka - novoroční předsevzetí	1 min 7 s
14. 1. 2018	Seznamovací agentura bývalé političky Kristýny Kočí	10 min 0 s
	Podvodník Harry Jelínek - druhá polovina jeho života	6 min 40 s
	Digitalizace náhrobků	4 min 47 s
	Krádeže lidských orgánů v Číně	6 min 41 s
	Glosa Bány Nesvatbové - rozdíly v odměňování mužů a žen	1 min 21 s
21. 1. 2018	Podvodný prodej nemovitosti bez vědomí majitelky	8 min 40 s
	Potíže s pěstounskou péčí ze strany státu	5 min 56 s
	Běžný den herce Roberta Jaškówa	5 min 34 s
	Drogy a jejich léčebný účinek	4 min 27 s
	Zachránila by dnešní popáleninová medicína Jana Palacha?	4 min 56 s
	Glosa Pavla Šporcla - druhé kolo prezidentské volby	1 min 1 s

3.1.4 Zpravodajské, publicistické a diskuzní pořady – shrnutí

Zpravodajská relace Primy se agendě prezidentských voleb a reprezentaci kandidujících osobností věnovala před oběma koly voleb. Zatímco před 1. kolem byla nadpoloviční většina relevantních příspěvků zaměřena na zpravodajské pokrývání výkonu funkce prezidenta Miloše Zemana (53 %), před druhým kolem již převládala agenda prezidentských voleb (v 74 % příspěvků tvořila hlavní téma). Zaměření na aktivity úřadujícího prezidenta v mimovolebním kontextu dokládá i stopáž promluv jednotlivých kandidátů: Miloš Zeman se dostal ke slovu na 2,5 minuty, ostatní kandidáti nejvýše na 36 vteřin. Před 2. kolem ve zpravodajských relacích hovořili zejména Miloš Zeman (necelé 4 minuty) a Jiří Drahoš (2,25 minuty), ostatní kandidáti promlouvali nejvýše 15 vteřin.

S výše uvedeným koresponduje i celková distribuce referencí o kandidátech ve zpravodajství Prima: před 1. kolem byla nadpoloviční většina referencí zaměřena na Miloše Zemana (56 %), ostatních kandidátů se týkalo 2 – 12 % výpovědí. Před 2. kolem se pozornost koncentrovala na oba finalisty (Miloš Zeman 54 %, Jiří Drahoš 32 %), nepostupujícím kandidátům byla věnována nejvýše 3 % referencí.

Hodnotící vyznění většiny referencí o kandidátech před oběma koly bylo bez pozitivní či negativní valence, mezi kandidáty ovšem existovaly rozdíly. Před 1. kolem zaznamenáváme nadprůměrnou pozitivní valenci u mediálního obrazu Mirka Topolánka, generovanou především dobrými výsledky v některých předvolebních výzkumech a naopak nadprůměrně negativní valenci obrazu Jiřího Drahoše, danou zejména jeho odmítnutím účasti v předvolebním duelu Prima. Před 2. kolem byl obraz Jiřího Drahoše výrazněji syčen výpověďmi s pozitivní valencí, jejich obsahovou agendou byla hlavně vyjádření podpory ze strany protikandidátů. Obraz Miloše Zemana měl naproti tomu častěji negativní rysy, neboť byly tematizovány některé jeho problematické kroky a vyjádření v minulosti, jeho současní spolupracovníci nebo menší než očekávaný volební zisk v prvním kole.

Kvalitativní analýza identifikovala některá profesní pochybení pracovníků zpravodajství stanice Prima. Za závažnější pokládáme rozdíl v reprezentaci neúčasti kandidátů v předvolebních debatách. Zatímco omluva Jiřího Drahoše z jedné plánované debaty na této stanici je obsáhle tematizována s výrazně negativním vyzněním, rozhodnutí Miloše Zemana neúčastnit se žádné z debat v médiích je pouze krátce zmíněno bez hodnotícího pohledu. Tento přístup pokládáme za nekorektní a zkreslující s defavorizačním účinkem vůči Jiřímu Drahošovi.

Diskuzní pořad Partie agendu prezidentských voleb výrazněji tematizoval ve dvou vysíláních. Oba hosté těchto diskuzí (Václav Klaus st. a Andrej Babiš) vyjádřili různě intenzivní podporu Miloši Zemanovi a vymezili se vůči Jiřímu Drahošovi (v případě Václava Klause i vůči dalším kandidátům bez politické zkušenosti). Za problém tohoto pořadu pokládáme vystupování moderátorky v rozhovoru s Václavem Klausem, které lze označit za příliš vstřícné a nekonfrontační. Opakovalo se zde rovněž pochybení popsané již v pasáži věnované zpravodajství TV Prima, a to nekorektní interpretace neúčasti Jiřího Drahoše a Miloše Zemana v předvolební debatě.

V pořadu Očima Josefa Klímy je sledovaná agenda přítomna pouze okrajově a v obecné rovině v několika vystoupeních moderátora v úvodu pořadu a v jedné ze závěrečných glos. Pořad explicitně netematizoval žádného z kandidátů.

3.2 Diskuzní pořady s předvolební dramaturgií

3.2.1 Česko hledá prezidenta

Předvolební duel kandidátů, kteří postoupili do 2. kola prezidentských voleb, s názvem Česko hledá prezidenta, odvysílala TV Prima 23. 1. 2018. Debata byla vysílána živě z Hudebního divadla Karlín, za účasti publika. Stopáž debaty činila 73 minut, moderoval ji Karel Voříšek.

Debata byla strukturovaná do tematických bloků, diskutována byla témata jako kroky kandidátů při jmenování premiéra, rozšíření či omezení práva na držení zbraní (v kontextu evropské směrnice o regulaci držení některých druhů střelných zbraní a návrhu ústavního zákona zajišťujícím občanům ČR právo držet střelnou zbraň kvůli obraně státu), zmírnění protikuřáckého zákona, svoboda slova a omezení svobody slova na internetu, církevní restituce a jejich zdanění, migrace a uprchlické kvóty. Výběr diskutovaných témat nebyl blíže specifikován odkazem na aktuální politická témata.

Vybraná témata (držení zbraní, zmírnění protikuřáckého zákona, svoboda slova a její omezování a problém migrace) byla v úvodu příslušné části debaty uvedena příspěvkem zpravodajského charakteru, které ze zpravodajského studia TV Prima uvedla Klára Doležalová.

Témata byla do debaty zanášena prostřednictvím hlavních moderátorských dotazů, po jejich zodpovězení moderátor mluvčím otevíral poměrně široké pole pro vzájemné výměny názorů a spontánní reakce na sebe navzájem. Prvkem, který výrazně ovlivnil průběh debaty, bylo také chování publika. Jak způsobu moderace, tak chování publika, se detailněji věnujeme v kvalitativní části analýzy.

Z hlediska poskytnutých stopáží lze konstatovat, že prostor k promluvám nebyl mezi účastníky debaty distribuován příliš rovnoměrně. Zatímco Miloš Zeman obdržel k vyjádření celkem 25 min 38 s. (35 % z celkové stopáže debaty), Jiří Drahoš hovořil souhrnně 18 minut a 38 sekund (26 % z celkové stopáže debaty). Rozdíl ve stopáži promluv ve prospěch Miloše Zemana pozorujeme zejména ve stopáži spontánních promluv obou kandidátů. Zatímco Miloš Zeman spontánně (bez vyzvání moderátora) hovořil celkem 8 minut a 52 sekund, u Jiřího Drahoše dosahuje stopáž spontánních promluv pouze 3 minut a 12 sekund.

Rozdíly pozorujeme nejen v průměrné délce spontánních promluv (kde lze zvažovat rozdíly v mluvním stylu kandidátů), ale také v jejich frekvenci. Jak ukázal bližší, kvalitativní monitoring pořadu, vyšší četnost spontánních promluv Miloše Zemana je dána opakovaně zjištěným vstupováním do řeči protikandidáta a braním si slova na úkor Jiřího Drahoše bez reakce či korekce ze strany moderátora (například čas: 36:55, 1:13:05, 51:00, 1:15:25).

Jakkoliv je nutno při posuzování prostoru, poskytnutém oběma kandidátům, brát v potaz i odlišný mluvný styl obou mluvčích (o čemž svědčí průměrná délka jejich promluv), lze nekonání moderátora v popsanych situacích považovat za jeden z faktorů, který se promítl do většího prostoru, který v debatě získal Miloš Zeman. Nedostatečnou regulaci komunikačního chování Miloše Zemana lze považovat za moderátorské pochybení. Samotný rozdíl v poskytnutých stopážích však nepovažujeme za natolik výrazný, abychom mohli hovořit o porušení vyváženosti v prostoru poskytnutém oběma kandidátům.

Z hlediska frekvence moderátorských dotazů pozorujeme celkově vyšší počet moderátorských dotazů adresovaných Jiřímu Drahošovi. Rozdíly v celkovém počtu dotazů jsou dány zejména rozdíly v počtech vedlejších dotazů. Tyto rozdíly souvisí s odlišným komunikačním chováním naznačeným v předchozím odstavci. Zatímco Miloš Zeman si častěji bral slovo sám (spontánní promluva), Jiří Drahoš naopak v několika momentech s vyjádřením vyčkal na vyzvání / dotaz moderátora (chcete reagovat?). V tomto kontextu tak rozdíly v počtech vedlejších dotazů nepovažujeme za výraz záměrně odlišného přístupu moderátora vůči jednotlivým mluvčím.

Téměř shodné počty hlavních dotazů pak indikují, že oba mluvčí měli srovnatelnou možnost vyjádřit se k hlavním diskutovaným tématům a v tomto smyslu k nim moderátor přistupoval vyváženě.

Tabulka 13: Stopáž promluv kandidátů a celková stopáž

kandidát	celková stopáž debaty	celková stopáž promluv kandidáta	celková stopáž odpovědí na dotazy moderátora	celková stopáž spontánních promluv	stopáž odpovědí na dotazy protikandidát a a formulace vlastních dotazů protikandidátovi	podíl všech promluv kandidáta na celkové stopáži (%)
Miloš Zeman	1 h 12 min 42 s	25 min 38 s	12 min 59 s	8 min 52 s	3 min 47 s	35 %
Jiří Drahoš	1 h 12 min 42 s	18 min 38 s	11 min 27 s	3 min 12 s	3 min 59 s	26 %

*Zahrnuje stopáž odpovědí na předem připravené dotazy protikandidáta a stopáž formulace vlastních připravených dotazů protikandidátovi.

Tabulka 14: Charakter a průměrná délka promluv

kandidát	moderátorské dotazy		spontánní promluvy		připravené dotazy kandidáta		formulace dotazu protikandidátovi		celkem	
	počet	průměrná délka odpovědi	počet	průměrná délka promluvy	počet	průměrná délka odpovědi	počet dotazů	průměrná stopáž	počet promluv	průměrná délka promluv
Miloš Zeman	9	87 s	14	38 s	2	81 s	2	33 s	27	57 s
Jiří Drahoš	14	49 s	6	32 s	2	77 s	2	43 s	24	47 s

Tabulka 15: Typy moderátorských dotazů

kandidát	hlavní dotaz (%)	vedlejší dotaz (%)	doplňovací dotaz (%)	hlavní dotaz (počet)	vedlejší dotaz (počet)	doplňovací dotaz (počet)	celkem dotazů
Miloš Zeman	67 %	33 %		6	3		9
Jiří Drahoš	50 %	43 %	7%	7	6	1	14

Tabulka 16: Valence dotazů

kandidát	neutrální dotaz (%)	vstřícný dotaz (%)	kritický dotaz (%)	neutrální dotaz (počet)	vstřícný dotaz (počet)	kritický dotaz (počet)	celkem dotazů
Miloš Zeman	89 %	11 %		8	1		9
Jiří Drahoš	100 %			14			14

Co se týče povahy moderátorských dotazů, nepozorujeme interpretačně významné rozdíly. Moderátor oběma kandidátům adresoval v naprosté většině případů neutrální, věcně zacílené dotazy. Jeden dotaz Miloši Zemanovi pak nesl pozitivní valenci (nahrávka)⁹, kritické moderátorské dotazy v debatě nezazněly.

Tabulka 17: Zacílení dotazů

kandidát	ad hominem (%)	ad rem (%)	ad hominem (počet)	ad rem (počet)	celkem dotazů
Miloš Zeman		100 %		9	9
Jiří Drahoš		100 %		14	14

Podobně ani v tematickém zaměření dotazů adresovaných oběma kandidátům nespatřujeme interpretačně významné rozdíly. Oběma kandidátům moderátor nejčastěji adresoval dotazy zaměřené na vnitropolitická témata a na politické, hodnotové a ideové postoje kandidáta.

Tabulka 18: Tematické rámce dotazů

kandidát	počet dotazů	program kandidáta, plány ve funkci	osobnostní rysy, morální integrita kandidáta	vnitropolitické názory kandidáta	zahraničně politické názory kandidáta	hodnotové, ideové, politické postoje	volební strategie	hodnocení protikandidáta	jiné téma
Miloš Zeman	9	22 %	11 %	33 %		44 %		11 %	11 %
Jiří Drahoš	14	14 %		36 %		50 %		14 %	14 %

KVALITATIVNÍ ANALÝZA

⁹ „Pane prezidente, Vy jste, a není to žádné tajemství, před riziky migrace varoval vždycky. Pomohlo toto varování společnosti?“ (čas: 1:08:52)

Kvalitativní analýza odhalila řadu problematických míst v analyzovaném pořadu. V několika aspektech lze kriticky hodnotit výkon moderátora. Ten svou roli pojal poněkud pasivním způsobem. Prostřednictvím hlavních dotazů zanášel témata, která prostřednictvím vedlejších dotazů dále téměř nerozvíjel. Konfrontace mluvčích s opozitními či alternativními pohledy či fakty ze strany moderátora téměř neprobíhala. Stejně tak jsme téměř nezaznamenali snahu moderátora prostřednictvím vedlejších, doplňujících či kritických dotazů přimět kandidáty k precizaci svých tvrzení či faktickému doložení svých tvrzení. Absentovala také kritická reflexe výroků mluvčích z hlediska jejich faktické správnosti a pravdivosti. Všechny nepravdivé výroky či tvrzení, které od kandidátů v debatě zazněly¹⁰, zůstaly ze strany moderátora bez povšimnutí.

Dalším problematickým aspektem moderace byla neschopnost moderátora kontrolovat a korigovat promluvy Miloše Zemana, který opakovaně Jiřímu Drahošovi vstupoval do řeči a bral si slovo (například čas: 28:13, 36:55, 1:13:05, 51:00, 1:15:25), čímž Jiřímu Drahošovi zmenšoval prostor k vyjádření. Moderátor dané chování nedokázal zastavit, případně nereagoval vůbec.

Jiří Drahoš (čas: 1:11:50): „*(ř)íkám, říkám, že Evropa musí bránit své hranice. A říkám, že těm lidem je třeba pomoci u nich. Ale když jsem nakouzl, když jsem tedy zmínil, že na kvóty máme stejný názor, a nepodsouvejte mi něco jiného, já se ptám, co jste jako prezident dělal proti tomu, aby Česká republika byla nucena ty kvóty přijmout? Byl jste, byl jste někdy na nějakých jednáních, kde se tyto věci řešily? Lobboval jste? Víte, pane prezidente, migrace se neřeší v Rusku, v Číně, ani ve středoasijských republikách. Já ...*“ (1:02:44)

Miloš Zeman vstupuje do řeči Jiřího Drahoše slovy: „*(p)ane profesore, vy jste se, vy jste se naučil několik vět, které ...*“

Moderátor se snaží korigovat Miloše Zemana a vrátit slovo zpět Jiřímu Drahošovi: „*(n)echme ještě dokončit myšlenku.*“

Miloš Zeman pokračuje v promluvě: „*...neustále opakujete, ale já vám odpovím. Mimo jiné jsem ve svém projevu na Valném shromáždění OSN.*“ Moderátor již nijak nezasahuje.

Podobně v části debaty věnované církevním restitucím moderátor opět pochybil, když nechal Miloše Zemana vstoupit do promluvy Jiřího Drahoše slovy „*(j)inými slovy, nemáte na to vlastní názor. To je vše.*“ (čas: 1:04:56). Následně, namísto toho, aby usměrnil Miloše Zemana a otevřel prostor Jiřímu Drahošovi pro reakci na Zemanův dehonestující výrok, se na Jiřího Drahoše obrátil s výzvou k položení dotazu: „*(p)ane profesore, položíte svoji otázku panu prezidentovi?*“ (čas 1:05:05)

V části debaty věnované tématu držení zbraní se Miloš Zeman fakticky ujal moderátorské role, když odebral slovo Jiřímu Drahošovi a začal hovořit sám. Moderátor opět nijak nezareagoval, čímž fakticky znemožnil reakci Jiřího Drahoše na předchozí Zemanův ofenzivní výrok, přestože mu prostor pro vyjádření sám nabídl.

¹⁰ Factcheckingová analýza serveru Demagog.cz identifikovala v debatě u Miloše Zemana z celku 28 zkoumaných faktických výroků 7 nepravdivých a 3 zavádějící tvrzení. U Jiřího Drahoše jsou dle analýzy z celku 24 faktických výroků 2 nepravdivé a 0 zavádějících. Detailní výsledky jsou ke zhlédnutí zde: <https://demagog.cz/diskuze/cesta-na-hrad>

Miloš Zeman: „...protože jednak jde o rozhodnutí parlamentu, případně obou komor, jednak jde o rozhodnutí Evropského parlamentu. Prezident není ani europoslanec, ani poslanec, ani senátor. Naučte se prosím základní pravidla.“ (Miloš Zeman k Jiřímu Drahošovi, čas: 36:40).

moderátor: *(p)ane profesore, chcete reagovat?*“ (čas: 36:49).

Již Drahoš: „(j)á jsem si, já dobře znám...“ Ihned poté, co Jiří Drahoš začne hovořit, mu Miloš Zeman vstupuje do řeči slovy (36:50): „*a teď, pane Voříšku, abych také já řekl svůj názor..* /moderátor: „*to jsem se Vás chtěl zeptat hned po reakci pana Drahoše*“ (37:01) / .. *když dáváte slovo panu Drahošovi, který už svůj názor řekl, tak já si na rozdíl od něj myslím, že ..* (čas: 37:09)

Poté, co Miloš Zeman vyjádřil svůj názor na otázku držení střelných zbraní, se navíc moderátor na Jiřího Drahoše obrátil s dotazem: „*(p)ane profesore, mně to nedá, možná položím takovou otázku zvláštní, ale nemá přece jenom v něčem občan Miloš Zeman pravdu?*“ (moderátor Jiřímu Drahošovi, čas: 38:20). Dotaz je problematický hned v několika aspektech. Jednak je sugestivní, sugestivnost má navíc jasné valenční zabarvení, implikuje, že názor Miloše Zemana je správný a pravdivý. Dotaz tak má favorizující vyznění vůči Miloši Zemanovi, explicitní přitakání názoru jednoho z mluvčích, zakomponované do znění dotazu, lze také chápat jako konfliktní s principem moderátorské nestrannosti.

Za silně problematický a moderátorsky nezvládnutý považujeme spor o tematické zaměření dotazů, který vznikl během první sekvence kandidátských dotazů. Tu moderátor zahájil slovy: „*(a)le pojďme k současným politickým tématům. My jsme vybrali témata jako je například držení zbraní nebo zmírnění protikuřáckého zákona nebo svoboda slova. A tady právě nastává ta chvíle, kdy každý z kandidátů může položit otázku tomu druhému a očekávat samozřejmě na ni odpověď.*“ (moderátor, čas 24:55)

Poté, co byl vybědnut moderátorem, Jiří Drahoš pokládá Miloši Zemanovi dotaz, v rámci kterého jej žádá o komentář k jeho vyjádření, že jeho nejhorším zážitkem v uplynulých 5 letech byl volební výsledek ČSSD (čas:26:30). Miloš Zeman reaguje slovy (27:24): „*(d)obře, pane Drahoši. Je sice pravda, že pan Voříšek chtěl, abychom diskutovali na téma protikuřáckého zákona, případně držení zbraní..*“

Jiří Drahoš: „*pane Voříšku, není to pravda.*“

Miloš Zeman: „*...a já hned odpovím na Vaši otázku. Jenom konstatuji, že jsme oba dva dostali písemná pravidla, kde nás televize Prima žádá, abychom diskutovali k tomuto tématu. Je to tak, pane Voříšku.*“

moderátor: „*pane prezidente, je to tak.*“ (27:57)

Miloš Zeman: „*člověk, který nedokáže dodržovat ani tak elementární pravidla, je poněkud nebezpečný sobě i svému okolí.*“ /potlesk, smích z publika/, moderátor se bezúspěšně snaží vstoupit do Zemanovy řeči: „*ale dovolte mi poznámku..*“ (čas: 28:13), Miloš Zeman nicméně pokračuje: „*A nyní k odpovědi na Vaši otázku..*“ Danou promluvu Miloš Zeman zakončuje slovy: „*(a) teď už se, prosím Vás, držte pravidel*“ (čas: 29:37).

Moderátor, namísto toho, aby alespoň objasnil vzniklý problém s tematickým zaměřením dotazů dle pravidel pořadu, která kandidáti obdrželi, reaguje slovy: „*já si myslím, pane prezidente, že přece jen ta otázka byla k současné politické situaci a rétor Vašich schopností odpoví na každou otázku, což nepochybuji ani u pana profesora. Šance obou kandidátů jsou velmi vyrovnané. Čekáme na otázku pana prezidenta*“ (čas: 29:53). Favorizující výrok vůči Miloši Zemanovi (rétor vašich schopností) je sice vyvažován dovětkem vztahujícím se k Jiřímu Drahošovi, vyznění však již není stejné – zatímco Miloši Zemanovi výrok přisuzuje výjimečné

rétorické schopnosti, k Jiřímu Drahošovi se silněji váže druhá část výroku (schopnost odpovědět na každou otázku), spojení s výjimečnými rétorickými schopnostmi je již slabší.

K tematickému vymezení dotazů protikandidátovi se následně vrátil Jiří Drahoš v úvodu své další promluvy: „(d)řive, než odpovím na otázku, rád bych panu prezidentovi připomněl, že téma nebylo jenom protikuřácký zákon, byla to současná situace a já jsem využil tohoto tématu. Já si témata debaty pamatuji dobře. A pokud, a pokud jde o protikuřácký zákon..“ (Jiří Drahoš Miloši Zemanovi, čas: 31:20).

Moderátor se k problému tematického vymezení dotazů již nevrátil a situaci divákům neobjasnil, což, s ohledem na intenzitu některých citovaných výroků Miloše Zemana, považujeme za silně problematické. Pokud měl pravdu Jiří Drahoš, pak se ze strany Miloše Zemana jednalo o *faul* se silně poškozujícím vyzněním vůči protikandidátovi, na který měl moderátor ihned reagovat a uvést věc na pravou míru.

SUGESTIVNÍ OTÁZKY

Opakovaně jsme v pořadu také zaznamenali pokládání sugestivně laděných dotazů:

- „Takže, vy jste ve druhém kole, jeden z Vás bude mít jasnou možnost jmenovat vládu, v nejlepším na celé 4 roky. Co budete při tom zvažovat a, pane profesore, začal bych u Vás, jste přesvědčen, že ji povede premiér Babiš?“ (moderátor Jiřímu Drahošovi, čas: 17:48)
- „Víte, pánové, my jsme tohle to téma zařadili do té diskuze proto, že nešlo si toho nevšimnout, že oba jste na sociálních sítích zažili při své volební kampani velké útoky. Řekněte mi, při tom, co jste zažili, co se na vás valilo po těch sociálních sítích, nesouhlasíte přece jenom trochu s omezením svobody slova na internetu?“ (čas: 47:50)

V některých sugestivních dotazech moderátor přejímá pozici Miloše Zemana, kterou předkládá k souhlasu Jiřímu Drahošovi, dochází tak k implicitní favorizaci Miloše Zemana:

- /poté, co Miloš Zeman uvedl, že hodlá i ve druhém pokusu pověřit sestavením vlády Andreje Babiše, protože ctí presumpci nevinu a lidé by měli mít úctu k vítězi voleb/: „(p)ane profesore, co vy na to, souhlasíte?“ (moderátor Jiřímu Drahošovi, čas: 22:17)
- „Pane profesore mně to nedá, možná položím takovou otázku zvláštní, ale nemá přece jenom v něčem občan Miloš Zeman pravdu?“ (moderátor Jiřímu Drahošovi, čas: 38:20)

CHOVÁNÍ PUBLIKA

Mimo problémy s kontrolou nad průběhem diskuze (respektive komunikačními projevy Miloše Zemana) měl moderátor potíže korigovat chování publika. Debata probíhala v bouřlivé atmosféře vybočující ze standardního rámce politicko-publicistického pořadu. Projevy kandidátů provázely potlesk či skandování příznivců, často byly také narušovány nesouhlasnými projevy příznivců protikandidáta (bučení, pískot, výkřiky). I přes opakovanou snahu moderátora se negativní projevy publika narušující promluvy kandidátů nepodařilo eliminovat. FTV Prima se na svých facebookových stránkách za chování publika již během přenosu omluvila, současně se však od složení publika distancovala poukazem na to, že o

přítomných divácích rozhodovali sami kandidáti - každý z nich obdržel polovinu vstupenek, které distribuoval dle vlastního uvážení.¹¹

Kvalitativní monitoring pořadu ukázal, že narušování promluv ze strany publika bylo četnější u promluv Jiřího Drahoše. Nedomníváme se však, že by dosáhlo takové míry, na základě které by bylo možno hovořit o jednostranném zvýhodnění, respektive znevýhodnění některého z kandidátů.

ÚVODNÍ PŘÍSPĚVKY K VYBRANÝM TÉMATŮM

Jak již bylo zmíněno v předchozí kapitole, vybraná témata byla uvedena vstupy ze zpravodajské redakce TV Prima, které prezentovala Klára Doležalová, moderátorka zpráv FTV Prima. Celkem byly v debatě odvysílány čtyři zahajovací příspěvky zpravodajského charakteru, jejich tematické zaměření bylo následující: držení zbraní, zmírnění protikuřáckého zákona, svoboda slova a její omezování a problém migrace. Kvalitativní analýza odhalila v příspěvcích řadu nedostatků a problematických míst.

DRŽENÍ STŘELNÝCH ZBRANÍ (čas: 33:30 – 34:41)

První vstup se týkal práva na držení zbraní, konkrétně v kontextu evropské směrnice o regulaci držení některých druhů střelných zbraní a návrhu ústavního zákona zajišťujícím občanům ČR právo držet střelnou zbraň kvůli obraně státu.

Karel Voříšek, moderátor: Pánové, pojďme k tématu držení zbraní v ústavě. Nikdo nezpochybní, že nás čeká asi jeden z nejdůležitějších kroků pro držitele zbraní a samozřejmě i pro ty, kteří si chtějí zbraň pořídit. Sněmovna v létě ústavní právo schválila, ale senátoři ho odmítli. Evropská unie chce nošení zbraní omezit. No, a my se už teď, jak jsem sliboval, podíváme do zpravodajského studia na Primě, kde už je připravená Klára Doležalová. Kláro, proč?

Klára Doležalová, moderátorka: Karle, je třeba říct, že Evropská unie argumentuje na první pohled logicky. Omezit držení zbraní, hlavně poloautomatické a automatické se zásobníky na 10 nábojů, zabráni teroristům se k nim snadno dostat. Ovšem statistiky jsou neúprosné, zločinci v drtivé většině případů nepoužívají legálně drženou zbraň. Ostatně, umíte si představit džihádistu, jak si jde požádat o zbrojní průkaz?

Jan Zahradil: Většina poslanců Evropského parlamentu si myslí, že přijetím této směrnice opravdu udělali něco pro bezpečnost občanů Evropské unie. Ale ono to tak vůbec není.

Karel Voříšek, moderátor: Kláro, co tedy Česko a směrnice Evropské unie o omezení držení zbraní?

Klára Doležalová, moderátorka: No, především senát shodil ze stolu ústavní zákon o právu nosit zbraň na obranu státu. Proto i 18. ledna vznikla petice, která žádá parlament a prezidenta, aby se zasadili o to, aby se právo nosit zbraň nakonec do ústavy dostalo.

Příspěvek lze jako problematický hodnotit v několika aspektech. Moderátorka si nezachovává nestrannost vůči prezentované agendě, hned ve své první promluvě zaujímá hodnotící (kritický) postoj vůči regulaci držení některých druhů střelných zbraní zahrnutých v evropské

¹¹: „Dobrý večer, omlouváme se za obecenstvo, které debatu vyrušuje. Bohužel, lístky byly dány oběma táborům, aby je zodpovědně rozdál mezi své příznivce,“ zdroj: https://www.irozhlaz.cz/volby/debata-prezidentskych-kandidatu-milos-zeman-jiri-drahos-prima_1801231705_ako

směrnici, a fakticky argumentuje proti směrnici („*Ostatně, umíte si představit džihádistu, jak si jde požádat o zbrojní průkaz?*“).

Z externích mluvčích, kteří v příspěvku k tématu promluvili, se objevil pouze Jan Zahradil, odpůrce přijetí směrnice. Zastánci regulace v příspěvku nedostali prostor. Podobně moderátorčina formulace „*Senát shodil ze stolu ústavní zákon*“ má negativní konotace, do významové kontrapozice je pak postavena informace o vzniku petice za to, aby se držení zbraní stalo ústavním právem. Namísto neutrálního popisu prezentované agendy s vyváženým prostorem pro zastánce obou stran, je reprezentace tématu (strukturou mluvčích, použitými výrazovými prostředky i hodnotícím soudem moderátorky), nevyvážená v neprospěch směrnice Evropské unie.

Pokud bychom danou reprezentaci vztáhli k postojům kandidátů v diskuzi, pak zarámování tématu v neprospěch omezení práva na držení střelných zbraní konvenuje s veřejně deklarovaným postojem Miloše Zemana, který již od roku 2016 opakovaně deklaroval, že je zastáncem rozšíření střelných zbraní na osobní ochranu.

ZMÍRNĚNÍ PROTIKUŘÁCKÉHO ZÁKONA (čas: 41:40 – 43:00)

Za problematický lze považovat i příspěvek věnující se dopadům protikuřáckého zákona. Zarámování tématu je takové, že současná regulace je příliš silná, poškozuje majitele restauračních zařízení a má negativní dopady na města, respektive okolí restauračních zařízení. Negativní dopady regulace jsou popisovány prostřednictvím tvrzení, která nejsou konkrétně doložena a odkazují pouze k obecným entitám (majitelé restaurací a hospod, města). K tématu se v příspěvku vyjadřuje pouze senátor Jaroslav Kubera, známý odpůrce regulace kouření. Pohled zastánců regulace, stejně jako důvody pro přijetí zákona (například ochrana zdraví personálu či hostů) zcela chybí.

Výsledkem je nevyvážená reprezentace tématu, jednostranně prezentující pouze negativní dopady zákona. Takovéto rámování tématu pak samozřejmě poskytuje výhodu mluvčím, kteří podporují zmírnění protikuřáckého zákona a naopak staví do nevýhodného postavení zastánce stávající úpravy, jehož pozice by šla proti „faktům“ prezentovaným v příspěvku.

Karel Voříšek, moderátor: Jak je vidět, na tomto tématu se, pánové, neshodnete. Změníme, změníme téma. Mimochodem nás už sledují dva miliony diváků po celé republice. Podíváme se na zmírnění protikuřáckého zákona. Zmírnění protikuřáckého zákona je aktuální téma. V Poslanecké sněmovně teď s volbami přibýlo zákonodárců, kteří by chtěli stávající znění normy zmírnit. Kláro, proč vlastně?

Klára Doležalová, moderátorka: Tak především ačkoli všichni, kteří zákon podporují, tvrdili, že ze zahraničí hlásí pozitivní čísla, v Česku se ukazuje něco zcela jiného. Půl roku po zákazu kouření v restauracích hlásí pivovary úbytek prodeje čepovaného piva. V září mělo jít oproti loňsku o pokles o 24 procent. Spotřeba se tak podle Českého svazu pivovarů a sladoven přesouvá do domácností.

Jaroslav KUBERA, senátor: Prostě ten zákon je přesně ten jako jemu podobné, který jde za hranu, který místo aby hledal nějaké kompromisní řešení, tak našel to radikální.

Klára Doležalová, moderátorka: Majitelé restaurací a hospod mluví až o třetinové ztrátě hostů. Nejvíce se ovšem báli zimy, kdy nebudou chtít chodit hosté kouřit před provozovnu. Problém mají i města, která musejí stále více řešit problémy s rušením nočního klidu a s odhozenými nedopalky. Města tyto problémy řeší zvýšenými počty městských strážníků

v nočních hodinách. Vznikaly i dobrovolné hlídky, třeba v Praze 1. Někteří majitelé hospod v rychlosti změnili svoji provozovnu na soukromý klub nebo kuřácký spolek. Tato provozovna pak funguje tak, že do klubu mohou vstoupit pouze členové a veřejnosti je nepřístupný. Podle zákonodárců by to mohlo být úmyslné obcházení zákona.

SVOBODA SLOVA (čas: 46:00 – 47:28)

V souvislosti se zákonem, který v Německu pod hrozbou vysokých pokut nařizuje provozovatelům sociálních sítí mazat protiprávní obsah, příspěvek otevírá téma svobody slova a její omezování na internetu. I v tomto případě se však moderátorka prostřednictvím nedoložitelných („*I Českem ale obchází strašák konce svobody slova.*“ (čas: 46:18)) či zdroji nepodložených tvrzení („*Dnes například v Německu, kde za nenávistné projevy na internetu hrozí likvidační pokuty, dochází k paradoxům. Ze strachu z právních a jiných důsledků, nebo z náboženských, politických či obchodních důvodů se i sami jednotlivci nebo organizace podrobují autocenzuře*“ (čas: 46:58)) rámuje negativně vůči omezování svobody projevu.

MIGRAČNÍ KRIZE (čas: 67:20 – 68:50)

Migrace je prezentována jako hrozba pro Evropu i Českou republiku. Za viníka současné situace je označena německá kancléřka Angela Merkelová, po příčinách migrační vlny, která se zvedla v roce 2015, není v příspěvku referováno. Komunikát prezentuje určitý výklad událostí jako „pravdu“, informace, na základě kterých je sdělení postaveno, jsou často nepodložené zdroji, fakta jsou směřována s názory, hodnotícími soudy či výrazy ze strany moderátorky, z nichž některé jsou zcela nepodložené. Z externích mluvčích se k tématu vyjadřuje pouze předseda ODS, Petr Fiala, který divákům sděluje, že způsobem řešení migrační krize páchá Evropa sebevraždu.

Vzhledem k četnosti problémových míst předkládáme celý přepis příspěvku s podtržením problémových míst a popisem nedostatku v lomítkách.

Karel Voříšek, moderátor: Téma, jak víte, migrační krize bylo ještě před třemi lety řadou politických špiček označováno za výmysl senzacechtivých novinářů. Dnes státníci napříč Evropou přiznávají, že se jedná o problém, který je třeba bezodkladně řešit. Ostatně, pojďme si toto téma připomenout ještě jednou s Klárou. Jak to všechno začalo?

Klára Doležalová, moderátorka: Karle, o uprchlické krizi oficiálně mluvíme od roku 2015. Zejména poté, co Angela Merkelová prohlásila, že je Německo připraveno přijmout všechny syrské uprchlíky /nedoloženo/. Jen za rok 2015 se do Evropy dostalo jeden a čtvrt milionu migrantů /chybí zdroj citované informace/. Nastal chaos a některé země obnovily pohraniční kontroly /hodnotící, nedoloženo/. Situace kulminovala na podzim téhož roku, kdy se počet azylantů stal takřka nevladatelným /hodnotící, nedoloženo/.

Patrik Kaizr, redaktor /záznam/. Řecko-makedonská hranice je neprodyšně uzavřena, přesto uprchlíci, kteří žijí tady u benzinové pumpy, doufají, že se jednoho dne hranice opět otevře a je jim jedno, jestli to bude za dva roky nebo za dva dny /z reportáže nijak nevyplývající, nedoložené tvrzení/.

Klára Doležalová, moderátorka: Zmatek do situace vnesly i některé organizace na ochranu práv uprchlíků, které je v jejich cestě na západ podporovaly a bagatelizovaly případná rizika /hodnotící, nepodložené tvrzení/. No a obavy z migrace dostaly úplně nový rozměr po teroristických útocích v Paříži, Bruselu a dalších městech Evropy. /nepodloženo/

Petr Fiala, předseda strany (ODS) /záznam z pořadu Partie/: *Jestli Evropa v něčem páchá sebevraždu, tak je to způsob řešení té migrační krize.*

Klára Doležalová, moderátorka: *Angela Merkelová, která přílivu běženců dala zelenou, čelí stále větší kritice, a to i na české politické scéně. Na jednu stranu totiž pozvala uprchlíky do Německa / nedoloženo/, na druhou stranu ale po ostatních evropských státech požaduje, aby si je přerozdělovaly podle kvót, což řada zemí odmítá, včetně naší republiky.*

Otázka migrace a související téma uprchlických kvót jsou tak příspěvkem v podstatě výlučně rámovány jako hrozba pro Evropu a Českou republiku, jiné perspektivy reprezentace tématu nenabízí. Ihned po odvysílání příspěvku dostává Miloš Zeman od moderátora dotaz (nahrávku), který implikuje shodu jeho názorů se způsobem prezentace migrační krize v zahajovacím příspěvku: „(d)ěkujeme, Kláro. Pane prezidente, vy jste, a není to žádné tajemství, před riziky migrace varoval vždycky. Pomohlo toto varování společnosti?“ (čas: 1:08:52). Dotaz tak má vůči Miloši Zemanovi jasně favorizující vyznění.

3.2.2 Diskuzní pořady s předvolební dramaturgií – shrnutí

Kvantitativní analýza jediné diskuze s předvolební dramaturgií, kterou TV Prima v určeném období odvysílala, neodhalila ve struktuře a povaze moderátorských dotazů odchylky, které by indikovaly rozdílný přístup moderátora k jednotlivým kandidátům. Zjištěný rozdíl ve stopážích promluv nepovažujeme za natolik výrazný, abychom mohli hovořit o porušení vyváženosti v oblasti kvantitativní reprezentace jednotlivých kandidátů.

Kvalitativní analýza pak odhalila řadu pochybení na straně moderátora. Nelze si nevšimnout, že popsané nedostatky moderátora - neschopnost korigovat komunikační chování Miloše Zemana a dílčí výpadky z moderátorské role, absence kritické reflexe vyjádření mluvčích ve vztahu k fakticitě a pravdivosti jejich výroků, dílčí ztráty moderátorské nestrannosti či dílčí projevy favorizace, se ve svých důsledcích promítaly pozitivně vůči Miloši Zemanovi a naopak poškozovaly Jiřího Drahoše. Popsaná moderátorská pochybení však nedosahují takové intenzity a četnosti, na základě kterých bychom usuzovali na záměrně odlišný přístup moderátora vůči některému z mluvčích či systematickou favorizaci Miloše Zemana ze strany moderátora.

Za problematický považujeme způsob zpracování úvodních příspěvků k vybraným tématům. Analýza ukázala, že příspěvky, nesoucí atributy zpravodajského příspěvku, byly směsí faktů, nedoložených tvrzení, vyjádření mluvčích, reprezentujících vždy pouze jednu názorovou stranu, a komentativních, hodnotících promluv redaktorky Kláry Doležalové. Spíše než neutrální a vyvážený popis předmětné agendy předkládaly příspěvky (vysílané ze zpravodajského studia a uvedené moderátorkou hlavní zpravodajské relace FTV Prima) čtenáři „správný“, předdefinovaný způsob vnímání problému – proti regulaci držení střelných zbraní, proti regulaci kouření a pro zmírnění protikuřáckého zákona, proti kvótám a přijímání migrantů.

Nevyvážený způsob prezentace pak v následné debatě poskytl výhodu mluvčímu, jehož názory konvenují s daným způsobem prezentace tématu, a naopak znevýhodnil mluvčího, jehož názorová pozice stojí proti „faktům“ prezentovaných v příspěvcích. V kontextu dané debaty způsob rámování zmíněných témat více korespondoval se známými postoji Miloše Zemana a v tomto smyslu mu poskytl výhodu.

Nevyváženost v prezentaci uvedených témat lze považovat za možné porušení principu objektivního a vyváženého informování v daných částech pořadu.

4. HLAVNÍ ZÁVĚRY

Primární cíl analýzy byl v zadání vymezen tak, aby odpověděla na otázku, zda a do jaké míry sledované pořady ne/naplnily následující požadavky vycházející ze Zákona o rozhlasovém a televizním vysílání, respektive § 31, odstavce 2 a 3.

Dle zadání měla analýza odpovědět na dva základní okruhy otázek:

a) Zda a do jaké míry poskytovaly sledované pořady objektivní, ověřené, ve svém celku vyvážené a všestranné informace pro svobodné vytváření názorů.

V segmentu standardních zpravodajských, publicistických a diskuzních pořadů TV Prima jsme zaznamenali nevyváženou reprezentaci neúčasti dvou kandidátů (Miloše Zemana a Jiřího Drahoše) v plánované a nakonec neuskutečněné sérii diskuzních pořadů na Primě. Tento styl informování, zaznamenaný jak ve zpravodajské relaci, tak v pořadu *Partie*, pokládáme za defavorizaci Jiřího Drahoše na základě nekorektní interpretace faktů.

V rámci diskuzních pořadů s předvolební dramaturgií odvysílala TV Prima pouze jednu debatu s prezidentskými kandidáty, postoupivšími do 2. kola voleb. Oběma kandidátům byl poskytnut stejný přístup do vysílání s předvolební dramaturgií a oba obdrželi srovnatelný prostor k vyjádření. Z hlediska přístupu kandidátů do předvolebního diskuzního vysílání i poskytnutého prostoru tak lze vysílání hodnotit jako vyvážené. Kvantitativní analýza také ve sledovaných indikátorech neodhalila rozdíly, které by indikovaly nevyvážený přístup moderátora k jednotlivým kandidátům.

Kvalitativní analýza předvolební debaty pak odhalila řadu profesních pochybení na straně moderátora, která ve svých důsledcích zvýhodňovala Miloše Zemana a naopak poškozovala Jiřího Drahoše. Popsaná zjištění (neschopnost korigovat komunikační chování Miloše Zemana, neschopnost korigovat chování publika, dílčí výpadky z moderátorské role, nevyjasnění sporu ohledně tematického zaměření kandidátských dotazů, projevy favorizace Miloše Zemana) mají charakter dílčích profesních pochybení moderátora a nedosahují takové intenzity či systematickosti, na základě kterých bychom usuzovali na záměrně odlišný přístup moderátora vůči některému z mluvčích či systematickou favorizaci Miloše Zemana.

Kvalitativní analýza také odhalila neobjektivní a nevyvážený způsob prezentace témat v úvodních příspěvcích k vybraným tématům. Příspěvky, vysílané ze zpravodajského studia a uvedené moderátorkou hlavní zpravodajské relace FTV Prima, byly směsí faktů, nedoložených tvrzení, jednostranných vyjádření mluvčích a hodnotících promluv redaktorky. Nevyvážený způsob rámování vybraných témat více korespondoval se známými postoji Miloše Zemana a v tomto smyslu mu poskytoval výhodu.

b) Zda provozovatel vysílání zajistil, aby ve zpravodajských a politicko-publicistických pořadech bylo dbáno zásad objektivity a vyváženosti a zejména nebyla v celku vysílaného programu jednostranně zvýhodňována žádná politická strana nebo hnutí, popřípadě jejich názory nebo názory jednotlivých skupin veřejnosti, a to s přihlédnutím k jejich reálnému postavení v politickém a společenském životě.

Celkově lze konstatovat, že moderátorská pochybení odhalená kvalitativní analýzou v debatě Česko hledá prezidenta nevedla k takové míře de/favorizace kandidátů, kterou bychom mohli označit za zjevné porušení nestrannosti a objektivity vysílání ve vztahu k jednotlivým kandidátům. Jednostranný a nevyvážený způsob prezentace témat v úvodních příspěvcích k vybraným tématům však lze považovat za porušení principu objektivního a vyváženého informování v daných částech pořadu.

5. LITERATURA

- Bateson, G. (1954) 2006 'A Theory of Play and Fantasy' in K. Salen & E. Zimmerman (Eds.) *The Game Design Reader*, (pp. 314-328). Cambridge, London: The MIT Press. (online) Cit. 3. 5. 2013. Dostupné z: http://sashabarab.com/syllabi/games_learning/bateson.pdf
- Entman, R. M. (1989) *Democracy without citizens: Media and the decay of American politics*. Oxford University Press on Demand.
- Entman, R. M. (1993) 'Framing: Toward clarification of a fractured paradigm', *Journal of Communication* 43 (4): 51 – 58.
- Gitlin, T. (2003) *The Whole World is Watching: Mass Media in the Making and Unmaking of the New Left*. Berkeley: University of California Press.
- Goffman, E. (1974) *Frame analysis*. Lebanon, NH: University Press of New England.
- Graber, D. A. (1984) *Processing the News: How People Tame the Information Tide*. New York: Longman.
- Iyengar, S., Kinder, D. R. (2010) *News that matters: television and American opinion* Chicago: University of Chicago Press.
- Kahneman, D., Tversky, A. (1984) 'Choice, values, and frames', *American Psychologist*, 39: 341 – 350.
- Krippendorff, K. (2004) *Content Analysis: An Introduction to Its Methodology*. Los Angeles, London: Sage.
- Kronick, J. C. (1997) 'Alternativní metodologie pro analýzu kvalitativních dat.' *Sociologický časopis* 33(1): 57-67.
- Media Agenda Setting', *The American Political Science Review*, 78 (3): 641-657.
- Matthes, J., Kohring, M. (2008) 'The Content Analysis of Media Frames: Toward Improving Reliability and Validity', *Journal of Communication* 58 (2): 258 – 279.
- Neuendorf, K. A. (2009) Reliability for content analysis. In A. B. Jordan, D. Kunkel, J. Manganello & M. Fishbein (Eds.) *Media messages and public health: A decisions approach to content analysis* (pp. 67-87). New York: Routledge.
- Neuendorf, K. A. (2002) *The Content Analysis Guidebook*. Thousand Oaks: Sage.
- Neuendorf, K. A., & Skalski, P. D. (2009) Quantitative content analysis and the measurement of collective identity. In R. Abdelal, Y. M. Herrera, A. I. Johnston & R. McDermott (Eds.), *Measuring identity: A guide for social scientists* (pp. 203-236). Cambridge: Cambridge University Press.
- Strömbäck, J., R. Negrine, D. N. Hopmann, C. Jalali, R. Berganza, G.U.H. Seeber, J. Volek, B. Dobek, J. Mykkänen, M. Maier, B. Marinella & A. Seceleanu (2012) 'Sourcing the News: Comparing Source Use and Media Framing of the 2009 EP Elections', *Journal of Political Marketing*, 17 (2): 1-23.
- Strömbäck, J., R. Negrine, D.N. Hopmann, M. Maier, R. Berganza, J. Volek, B. Dobek-Ostrowska, J. Mykkänen, A. F. Roncarolo (2011) The Mediatization And Framing Of European Parliamentary Elections Campaigns. In M. Maier, J. Strömbäck & L. Kaid (Eds.), *Political Communication In European Parliamentary Elections* (pp. 161-175). England/USA: Ashgate Publishing Limited.
- Van Gorp, B. (2005) 'Where is the Frame?: Victims and Intruders in the Belgian Press Coverage of the Asylum Issue', *European Journal of Communication* 20 (4): 484 – 507.
- Volek, J. (2013) 'Mediální obraz ve volební kampani: první prezidentská volba v médiích jako ritualizované (melo)drama o hledání aristokrata plebejce'. In: Media a společnost. Praha.

- Volek, J. (2010) Czech Journalists After the Collapse of the Old Media System: Looking for New Professional Self-Image. In *B. Dobek-Ostrowska, M. Głowacki, K. Jakubowicz, M. Sükösd (Eds.): Comparative Media Systems. European and Global Perspectives* (pp. 171-194). Budapest: Central European University Press.
- Volek, J. (2000) Analýza diskusních pořadů pro RRTV ČR. Brno: FSS MU.
- Vreese, C. H. De. (2005) 'News framing: Theory and typology', *Information Design Journal* 13 (1): 51 – 62.
- Westerstahl, J. (1983) 'Objective News Reporting', *Communication research* 10 (3): 403-424.

Přijatá usnesení a shrnutí dalšího vývoje

Usnesení přijatá dne 6. listopadu 2018 (zasedání Rady č. 18/2018):

- Rada pro rozhlasové a televizní vysílání se seznámila s analýzou zpravodajských a publicistických pořadů na programu Prima provozovatele FTV Prima, spol. s r.o. v období před volbou prezidenta ČR.
- Rada pro rozhlasové a televizní vysílání v rámci své kompetence dané § 5 písm. a) a f) zákona č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů, v platném znění (dále jen „zákon č. 231/2001 Sb.“) a v souladu s ustanovením § 137 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, (dále jen „zákon č. 500/2004 Sb.“) žádá provozovatele FTV Prima, spol. s r.o., IČ 48115908, sídlem Na žertvách 132/24, Praha 8, PSČ 180 00, o podání vysvětlení, z jakého důvodu bylo v reportáži tematizující odmítnutí Jiřího Drahoše účastnit se jedné z předvolebních debat, odvysílané v pořadu Zprávy FTV Prima dne 7. ledna 2018 od 18.55 hodin na programu Prima, informováno s výrazně negativním vyzněním o omluvě Jiřího Drahoše z účasti na jedné z debat na Primě, zatímco rozhodnutí Miloše Zemana neúčastnit se žádné z debat v médiích bylo v téže reportáži pouze krátce zmíněno bez hodnotícího pohledu. Takovéto zpracování zprávy zavdává podezření ze ztráty redakční neutrality ke dvěma kandidátům na post prezidenta. Rada stanovuje lhůtu k podání vysvětlení 30 dní ode dne doručení této výzvy.
- Rada pro rozhlasové a televizní vysílání v rámci své kompetence dané § 5 písm. a) a f) zákona č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů, v platném znění (dále jen „zákon č. 231/2001 Sb.“) a v souladu s ustanovením § 137 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, (dále jen „zákon č. 500/2004 Sb.“) žádá provozovatele FTV Prima, spol. s r.o., IČ 48115908, sídlem Na žertvách 132/24, Praha 8, PSČ 180 00, o podání vysvětlení, z jakého důvodu bylo v pořadu Partie, odvysílaném dne 7. 1. 2018, zcela odlišně moderátorkou interpretováno odmítnutí účasti v předvolební debatě v případě Jiřího Drahoše a v případě Miloše Zemana. Zatímco v případě Jiřího Drahoše zahrnovala interpretace moderátorky pořadu negativní hodnocení, v případě Miloše Zemana byla neúčast interpretována zcela neutrálně, bez negativního zabarvení. Takovýto přístup zavdává podezření ze ztráty redakční neutrality v informování o těchto dvou kandidátech na post prezidenta. Rada stanovuje lhůtu k podání vysvětlení 30 dní ode dne doručení této výzvy.
- Rada pro rozhlasové a televizní vysílání coby ústřední správní úřad v rámci své působnosti dané § 5 písm. a) a f) zákona č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů, v platném znění (dále jen zákon č. 231/2001 Sb.), v souladu s ustanovením § 78 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb., zákona o přestupcích a řízeních o nich (dále jen zákon č. 250/2016 Sb.) rozhodla zahájit s provozovatelem FTV Prima, spol. s r.o., IČ 48115908, sídlem Na žertvách 132/24, Praha 8, PSČ 180 00 (dále „obviněný“), řízení o přestupku z moci úřední pro možné porušení ustanovení § 31 odst. 3 zákona č. 231/2001 Sb., kterého se mohl dopustit odvysíláním pořadu Česko hledá prezidenta dne 23. 1. 2018 na programu Prima. Diskutovaná témata (držení zbraní, zmírnění protikuřáckého zákona, svoboda slova a její omezování a problém migrace) byla v úvodu příslušné části debaty uvedena příspěvky zpravodajského charakteru, které obsahovaly nedoložená tvrzení, jednostranná vyjádření mluvčích i hodnotící promluvy redaktorky. Vybraná témata byla prezentována jednostrannou optikou a způsob jejich rámování více korespondoval se známými postoji Miloše Zemana, v tomto smyslu mu tak pořad poskytoval výhodu. Provozovatel se tak mohl dopustit porušení zásad objektivního informování.

Usnesení přijatá dne 22. ledna 2019 (zasedání Rady č. 2/2019):

- Rada se seznámila s podaným vysvětlením provozovatele FTV Prima, spol. s r.o., IČ 48115908, sídlem Na žertvách 132/24, Praha 8, PSČ 180 00, z jakého důvodu bylo v reportáži tematizující odmítnutí Jiřího Drahoše účastnit se jedné z předvolebních debat, odvysílané v pořadu Zprávy FTV Prima dne 7. ledna 2018 od 18.55 hodin na programu Prima, informováno s výrazně negativním vyzněním o omluvě Jiřího Drahoše z účasti na jedné z debat na Primě, zatímco rozhodnutí Miloše Zemana neúčastnit se žádné z debat v médiích bylo v téže reportáži pouze krátce zmíněno bez hodnotícího pohledu.
- Rada pro rozhlasové a televizní vysílání (dále jen Rada) coby ústřední správní úřad v rámci své kompetence dané ustanovením § 5 písm. a) a f) a § 59 odst. 1–3 zákona č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů (dále jen zákon č. 231/2001 Sb.), v platném znění, upozorňuje provozovatele FTV Prima, spol. s r.o., IČ 48115908, sídlem Na žertvách 132/24, Praha 8, PSČ 180 00, na porušení ustanovení § 31 odst. 3 zákona č. 231/2001 Sb., kterého se dopustil odvysíláním pořadu Zprávy FTV Prima dne 7. ledna 2018 od 18.55 hodin na programu Prima, respektive reportáže tohoto pořadu tematizující odmítnutí Jiřího Drahoše účastnit se jedné z předvolebních debat. Reportáž informovala s výrazně negativním vyzněním o omluvě Jiřího Drahoše z účasti jedné z debat na Primě, zatímco rozhodnutí Miloše Zemana neúčastnit se žádné z debat v médiích bylo v téže reportáži pouze krátce zmíněno bez hodnotícího pohledu. Takovéto zpracování zprávy postrádalo redakční neutralitu ke dvěma kandidátům na post prezidenta, čímž se provozovatel dopustil porušení zásad objektivního informování. Rada stanovuje lhůtu k nápravě 7 dní ode dne doručení tohoto upozornění.
- Rada se seznámila s podaným vysvětlením provozovatele FTV Prima, spol. s r.o., IČ 48115908, sídlem Na žertvách 132/24, Praha 8, PSČ 180 00, z jakého důvodu bylo v pořadu Partie, odvysílaném dne 7. 1. 2018, zcela odlišně moderátorkou interpretováno odmítnutí účasti v předvolební debatě v případě Jiřího Drahoše a v případě Miloše Zemana. Zatímco v případě Jiřího Drahoše zahrnovala interpretace moderátorky pořadu negativní hodnocení, v případě Miloše Zemana byla neúčast interpretována zcela neutrálně, bez negativního zabarvení.

Usnesení přijatá dne 30. dubna 2019 (zasedání Rady č. 8/2019):

- Rada pro rozhlasové a televizní vysílání (dále jen Rada) coby ústřední správní úřad v rámci své působnosti dané § 5 písm. a) a f) zákona č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů a podle ustanovení § 86 odst. 1 písm. h) zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, vydala dne 30. dubna 2019 toto usnesení: Rada zastavuje s provozovatelem FTV Prima, spol. s r.o., IČ 48115908, sídlem Na žertvách 132/24, Praha 8, PSČ 180 00, řízení o přestupku vedené pro porušení ustanovení § 31 odst. 3 zákona č. 231/2001 Sb., jehož se dopustil odvysíláním pořadu Česko hledá prezidenta dne 23. ledna 2018 na programu Prima, neboť nebyla splněna podmínka předchozího typově obdobného upozornění na porušení zákona dle ustanovení § 59 odst. 1 zákona č. 231/2001 Sb.
- Rada pro rozhlasové a televizní vysílání (dále jen Rada) coby ústřední správní úřad v rámci své kompetence dané ustanovením § 5 písm. a) a f) a § 59 odst. 1-3 zákona č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů (dále jen zákon č. 231/2001 Sb.), v platném znění, upozorňuje provozovatele FTV Prima, spol. s r.o., IČ 48115908, sídlem Na žertvách 132/24, Praha 8, PSČ 180 00, na porušení ustanovení § 31 odst. 3 zákona č. 231/2001 Sb., jehož se dopustil odvysíláním pořadu Česko hledá prezidenta dne 23. 1. 2018

na programu Prima. Diskutovaná témata (držení zbraní, zmírnění protikuřáckého zákona, svoboda slova a její omezování a problém migrace) byla v úvodu příslušné části debaty uvedena příspěvky zpravodajského charakteru, které obsahovaly nedoložená tvrzení, jednostranná vyjádření mluvčích i hodnotící promluvy redaktorky. Vybraná témata byla prezentována jednostrannou optikou a způsob jejich rámování více korespondoval se známými postoji Miloše Zemana, v tomto smyslu mu tak pořad poskytoval výhodu. Provozovatel se tak dopustil porušení zásad objektivního informování. Rada stanovuje lhůtu k nápravě 7 dní ode dne doručení tohoto upozornění.

Předložená analýza zachytila několik pořadů, jejichž zpracování mohlo být z hlediska naplňování zásad objektivnosti a vyváženosti ve vztahu k prezidentským volbám problematické.

Zpravodajská relace Zprávy FTV Prima ze dne 7. ledna. 2018 obsahovala reportáž týkající se rozhodnutí prezidentského kandidáta Jiřího Drahoše neúčastnit se jedné z předvolebních debat na Primě. Reportáž o omluvě Jiřího Drahoše z debaty informovala s výrazně negativním akcentem, zatímco rozhodnutí Miloše Zemana neúčastnit se žádné z debat v médiích zde bylo zmíněno pouze krátce a bez hodnotícího pohledu. Rada proto na svém 18. zasedání, konaném dne 6. listopadu 2018, rozhodla vyzvat provozovatele k podání vysvětlení jeho postupu. Provozovatel ve svém vysvětlení uvedl, že o neúčasti Jiřího Drahoše informoval správně a korektně, a že nelze srovnávat pozici Miloše Zemana, jakožto stávajícího prezidenta, a nového kandidáta Jiřího Drahoše. Zpracovaná analýza však prokázala nejednotný přístup redakce k oběma kandidátům, signalizující ztrátu redakční neutrality. Reportáž navíc manipulativně pracovala se zdroji informací. Výpověď mluvčí Jiřího Drahoše byla formulována jakožto omluva z důvodu přetíženosti kandidáta, reportáž však posouvá význam tím směrem, že Jiří Drahoš účast odmítl, jelikož se debaty zřejmě bojí. S ohledem na tyto skutečnosti Rada na svém 2. zasedání, konaném dne 22. ledna 2019, rozhodla upozornit provozovatele na porušení ustanovení § 31 odst. 3 zákona č. 231/2001 Sb.

Neúčasti Jiřího Drahoše v debatě se dotkl také diskusní politicko-publicistický pořad Partie ze dne 7. ledna. 2018. Také zde moderátorka interpretovala odmítnutí účasti v debatě ze strany Jiřího Drahoše a Miloše Zemana odlišně. Zatímco v případě Jiřího Drahoše zahrnovala interpretace moderátorky pořadu negativní hodnocení, v případě Miloše Zemana byla neúčast interpretována zcela neutrálně, bez negativního zabarvení. Rada proto na svém 18. zasedání, konaném dne 6. listopadu 2018, rozhodla vyzvat provozovatele k podání vysvětlení jeho postupu. Provozovatel ve svém vysvětlení uvedl, že odmítnutí účasti Jiřího Drahoše v duelech s ostatními kandidáty nebylo moderátorkou interpretováno ani hodnoceno, vyjadřoval se host pořadu, přičemž dotaz byl z pohledu moderátorky zcela legitimní. Rada vysvětlení provozovatele akceptovala a na svém 2. zasedání, konaném dne 22. ledna 2019, se s ním seznámila, aniž by přistoupila k dalším krokům.

Diskusní politicko-publicistický pořad Česko hledá prezidenta ze dne 23. ledna 2019 představoval jediný pořad s předvolební dramaturgií, resp. předvolební duel kandidátů, kteří postoupili do 2. kola prezidentských voleb, tj. Miloše Zemana a Jiřího Drahoše. Analýza zde odhalila neobjektivní a nevyvážený způsob prezentace témat v úvodních zpravodajských příspěvcích k vybraným tématům. Příspěvky obsahovaly nepodložená tvrzení, jednostranná vyjádření mluvčích i hodnotící promluvy redaktorky. Témata byla prezentována jednostrannou optikou a způsob jejich rámování více korespondoval se známými postoji Miloše Zemana, kterému tak pořad v tomto smyslu poskytoval výhodu. Rada proto na svém 18. zasedání, konaném dne 6. listopadu 2018, rozhodla zahájit

s provozovatelem řízení o přestupku pro možné porušení ustanovení § 31 odst. 3 zákona č. 231/2001 Sb. V průběhu řízení bylo prokázáno, že se provozovatel odvysíláním pořadu dopustil porušení zásad objektivního informování. Rada na svém 8. zasedání, konaném dne 30. dubna 2019, upozornila provozovatele na porušení ustanovení § 31 odst. 3 zákona č. 231/2001 Sb. Řízení bylo na témže zasedání zastaveno, protože nebyla splněna podmínka předchozího typově obdobného upozornění na porušení zákona.